เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ 1

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5

โดย

สุเทพ สุขผล

เลขทะเบียนวิชาการ : 64(2)-0216(5)-012
สถานที่ดำเนินการ : สำนักงานปศุสัตว์เขต 5
ระยะเวลาดำเนินการ : สิงหาคม 2562 - มกราคม 2563
การเผยแพร่ : เว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์เขต 5
(http://region5.dld.go.th)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5[1/]

สุเทพ สุขผล[2/]

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 จำนวน 410 ราย เริ่มศึกษาข้อมูลตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2562 - 31 มกราคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยค่าร้อยละ หาค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้วยสถิติ t-test

ผลการศึกษาพบว่า (1)สภาพพื้นฐานทั่วไปเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม B คือเกษตรกรที่เกือบจะไปสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 57.02 ปี มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.44 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา รองลงมามีอาชีพทำสวน ส่วนอาชีพเลี้ยงสัตว์มีเพียงร้อยละ 3.90 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 8.35 ไร่ และนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 6.74 ไร่ (2)ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการพันธุ์สัตว์ที่เกษตรกรได้รับเป็นไก่ไข่ที่ให้ผลผลิตต่อปีสูงจำนวน 406 ราย รูปแบบการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงในโรงเรือนและมีลานปล่อยให้ไก่เดินเล่นหรือคุ้ยเขี่ยร้อยละ 66.59 ทำให้ง่ายต่อการจัดการทั้งด้านอาหารและการดูแลสุขภาพ ส่งผลให้ไก่มีสุขภาพสมบูรณ์ ให้ผลผลิตไข่ดีต่อเนื่อง เกษตรกรจึงซื้อไก่ไข่เพิ่มระหว่างเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 18.78เฉลี่ยรายละ 6.67 ตัว ได้ผลผลิตไข่เฉลี่ย133.89 ฟองต่อเดือนหรือ 20.07 ฟองต่อตัวต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ66.66 %ของการให้ไข่ บริโภคไข่เฉลี่ย 79.70 ฟองต่อเดือน คิดเป็นมูลค่า 239.10 บาท เกษตรกรตัดค่าใช้จ่ายซื้อไข่บริโภคร้อยละ31.88/เดือน และมีการจำหน่ายไข่ไก่เฉลี่ยร้อยละ 54.35 ฟองต่อเดือนคิดเป็นมูลค่า 169.32 บาทสรุปโดยรวมเกษตรกรมีรายได้จากไก่ไข่เฉลี่ย 1,910.60 บาทต่อปี เป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของเกษตรกรในการเลี้ยงไก่ไข่

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ความสามารถและทักษะของเกษตรกรในการจัดการฟาร์ม การควบคุมป้องกันโรคสัตว์ อาหารสัตว์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และรูปแบบของการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

คำสำคัญ : การเลี้ยงไก่ไข่ ผลสัมฤทธิ์ หน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพ

[1/]ทะเบียนวิชาการเลขที่ : 64(2)-0216(5)-012

[2/]สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

Factors that affect the success of layer chicken farmers under the New Agricultural Theory project in the livestock office region 5 during the fiscal year 2018 [1/]

Suthep Sukpol[2/]

Abstract

This study aimed to characterize factors that affect the success of layer chicken farming under the New Agricultural Theory during the fiscal year 2018 in the livestock office region 5. In total, 410 farmers were participated in the study that was carried out during August 1, 2019 to January 31, 2020. Farmers were classified into two group: group A, ready to implement group and group B, improvement needed group. Data were analyzed using descriptive statistics including percentage, minimum, maximum, and t-test.

Restults showed that the majority of farmers were in group B (requires improvement before implementing the New Agricultural theory) and were males. The average age was 57.02 years. The family size was 3.44 member/family, on average. A great fraction of participants was rice producers, followered by orchard farmers, while only a small fraction was livestock farmers (3.9%). The average land holding size was 8.35 rai, of which 6.74 rai were used for the New Agricultural theory project. In addition, there were 406 farmers who had achieved high productivity from the layer chicken breed project. About 66.6% of the layer farmers raised chickens in housing system combined with free range chicken system. This rearing system promotes better feeding and health management, thus chickens has good health and high egg production. As a consequence, about 18.8% of farmers purchased more chickens with the average of 6.67 chickens per farmer. Egg production was on average 133.89 eggs per month (or 20.07 eggs per layer per month), accounting for 66.66% of production. Monthly egg consumption per farmer was 79.70 eggs with the expense cost of 39.10 bath. Egg production resulted in a decrease in 31.88 baht per month for egg consumption cost and an increase in farmer's income from egg sale around 169.32 bath monthly, or 1910.60 baht per year, leading to a success in layer chicken farming. In conclusion, our findings suggest that the capability and skills of farmers in disease prevention and feeding management is crucial for layer chicken farmers to increase their inome. Moreover, implementation of the New Agricultural theory or Integrated farming system could lead to risk reduction at farm level.

Keyword :feeding chicken an egg, the achievement is , an institute where is a host at a reception ,

[1/] Research Paper No. 64(2)-0216(5)-012

[2/] The 5th Region Livestock Office, Huaykaew road, Chiang Mai. 50300

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาผลงานวิชาการฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากปศุสัตว์เขต 5 นายธีระ อนันตร์วรปัญญา นายมานพ โชคดี นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์เขต 6 และดร.นิธิศ จิตนิยม นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพะเยา ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ พร้อมข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของผลงานวิชาการจนเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณ ดร.ภัทรพล สำเร็จดี นายสัตวแพทย์ชำนาญการ สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ ที่กรุณาตรวจทาน Abstract ผู้จัดทำรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่วนส่งเสริม สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 รวมถึงเกษตรกรภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการจัดทำผลงานวิชาการครั้งนี้เป็นอย่างดี

หวังอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป

สุเทพ สุขผล

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		ก
Abstract		ข
กิตติกรรมประกาศ		ค
สารบัญ		ง
บทที่ 1	**บทนำ**	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์	2
	ขอบเขตการศึกษา	2
	กรอบแนวคิดการศึกษา	3
	นิยามศัพท์	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	5
	รูปแบบการประเมิน	5
	โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่(ด้านปศุสัตว์)	6
	ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อย	9
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3	**วิธีดำเนินการศึกษา**	12
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12
	เครื่องมือรวบรวมข้อมูล	13
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	14
	การวิเคราะห์ข้อมูล	14
บทที่ 4	**ผลการศึกษา**	17
	ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	17
	ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	21
	ส่วนที่ 3 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	34
	ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร	36
	ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ	40
	ส่วนที่ 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	41

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 5	**สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ**.....	43
	สรุปผลการศึกษา.....	43
	อภิปราย.....	47
	ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม.....		51
ภาคผนวก		53
	แบบสัมภาษณ์.....	54

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	13
2	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	18
3	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	22
4	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามจำนวนสัตว์ปีกในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่	24
5	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิต/การใช้ประโยชน์จากพันธุ์สัตว์ที่ได้รับ	28
6	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์	32
7	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการติดตามผลการดำเนินงานและขยายผลโครงการ	34
8	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	35
9	การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการเลี้ยงสัตว์	36
10	ภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ ของเกษตรกร	37
11	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับ	38
12	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	39
13	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	40
14	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ	41
15	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการระหว่างหน่วยงานกรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับหน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ	42

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรไทยที่มีพื้นที่จำกัดและประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง น้ำท่วมในฤดูฝน

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการจัดการพื้นที่เพื่อทำการเกษตรโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 30 : 30 : 30 : 10 คือแหล่งน้ำ : นาข้าว : พืชสวน พืชไร่ : ที่อยู่อาศัย ผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์และอื่นๆ เป็นการบริหารทรัพยากรในระบบการเกษตรบนพื้นที่หนึ่งๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลทั้งคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายจัดทำโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาถ่ายทอดแก่เกษตรกรเพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ ส่งผลดีต่อตัวเกษตรกร การผลิตทั้งระบบ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินมาตั้งแต่ปี 2560 ถึงปัจจุบันเป็นปีที่ 3 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแล้ว 140,000 รายเศษ และปี 2562 รับสมัครรายใหม่อีก 70,000 ราย รวม 210,000 ราย นับว่าเป็นโครงการที่มีเกษตรกรจำนวนมากได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีการใช้ทรัพยากรเพื่อดำเนินโครงการจำนวนมาก เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หลักของโครงการ คือ นำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามนโยบายรัฐบาล นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเองอย่างสอดคล้องกับภูมิสังคม ปรับเปลี่ยนการผลิตการเกษตรไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน และมีรายได้จากการเลี้ยงปศุสัตว์

ในปีงบประมาณ 2561 มีเกษตรกรในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 เข้าร่วมโครงการ จำนวน 8,060 ราย ในพื้นที่รับผิดชอบ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ดังนี้

ที่	จังหวัด	จำนวนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการปีงบประมาณ 2561
1	เชียงใหม่	2,006
2	ลำพูน	353
3	ลำปาง	1,407
4	แพร่	530
5	น่าน	1,132
6	พะเยา	817
7	เชียงราย	1,734
8	แม่ฮ่องสอน	81
	รวม	**8,060**

ดังนั้นไก่ไข่จึงเป็นชนิดสัตว์ที่เป็นทางเลือกหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากดูแลง่าย อายุการให้ไข่นานโดยเฉลี่ยประมาณ 80 % ต่อปี การใช้อาหารเพื่อผลิตไข่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำวัตถุดิบทางการเกษตรในท้องถิ่นมาปรับใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ เกิดโรคแทรกซ้อนน้อย อัตราการตายต่ำ โดยกรมปศุสัตว์ สนับสนุนเป็นไก่รุ่นอายุไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์ รวมถึงอาหารไก่ไข่และยาปฏิชีวนะในเบื้องต้นให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเพื่อให้ทราบผลของการดำเนินงานด้านปศุสัตว์ในโครงการตามวิธีการที่กรมปศุสัตว์ดำเนินการอยู่ ทราบความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร และระดับการบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ จึงได้มีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปีงบประมาณ 2561 ระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ

ขอบเขตการศึกษา

เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 โดยเริ่มศึกษาข้อมูลตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2562 - 31 มกราคม 2563 มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 รวม 8 จังหวัด จำนวน 8,060 ราย โดยได้สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ จำนวน 191 ราย และเกษตรกรที่กรมอื่นเป็นเจ้าภาพ จำนวน 191 ราย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลและการสุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัดเพื่อจึงปรับกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 410 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ จำนวน 205 ราย และเกษตรกรที่กรมอื่นเป็นเจ้าภาพ จำนวน 205 ราย

ตัวแปรอิสระ เป็นข้อมูลทั่วไป ได้แก่เพศ อายุ พื้นที่แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ของเกษตรกร ได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์ ปัจจัยการผลิตที่ได้ การจัดการเลี้ยงดู ผลการดำเนินงาน ค่าใช้จ่าย การได้รับบริการด้านปศุสัตว์ การบันทึกข้อมูล/บัญชี แผนที่กำหนดไว้ในอนาคต ประโยชน์ที่ได้รับ การประยุกต์ใช้และการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตัวแปรตาม เป็นความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561

กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 มีกรอบแนวคิด ดังนี้

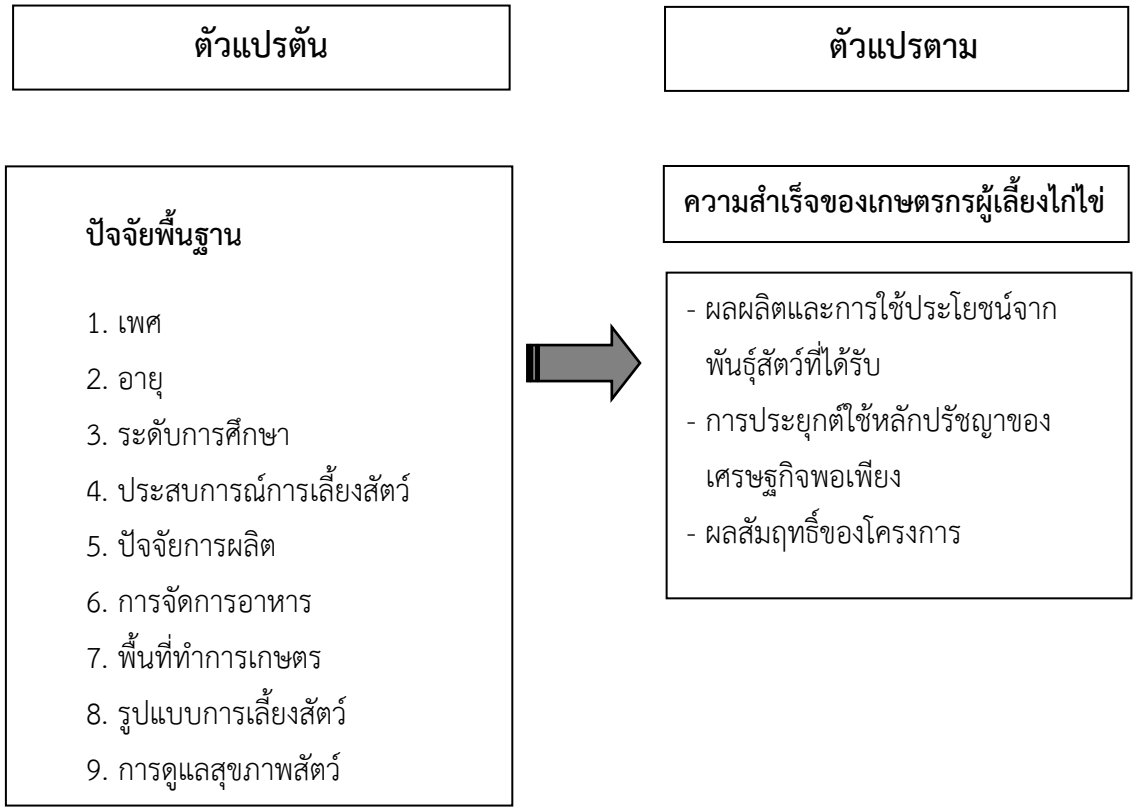

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ปี 2561

เครือข่าย หมายถึง การรวมตัวกันของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ปี 2560, 2561, 2562

ประชากร หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ 2561 ที่ขึ้นทะเบียนในฐานข้อมูลของโครงการแล้ว

เกษตรกรกลุ่ม A หมายถึง เกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 และทำเป็นต้นแบบได้

เกษตรกรกลุ่ม B หมายถึง เกษตรกรที่เกือบจะไปสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1

เกษตรกรกลุ่ม C หมายถึง เกษตรกรที่อยู่ในขั้นตอนเรียนรู้และพัฒนาสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5

2) ได้ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปีงบประมาณ 2561 ระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในปีต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบสอบถามประกอบกับการประชุมกลุ่มเพื่อจัดเก็บข้อมูลและอภิปรายผลการดำเนินโครงการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและผู้วิจัย ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ ระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการในปีต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตและศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ รูปแบบของการประเมินผลแบบ CIPP Model ของ Danial L. Stufflebeam เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมิน (2) ขั้นของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) และ (3) ขั้นของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ โดยได้กำหนดประเด็นของการประเมินออกเป็น 4 ประเภท

1. รูปแบบของการประเมิน

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็น ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการเท่าที่ควร

พิสณุ ฟองศรี (2551 : หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนนดไว้

สมคิด พรมจุ้ย (2550 : หน้า 37) ได้ให้ความหมายของการประเมิน เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูง (การประเมิน(Evaluation) = การวัด (Measurement) + การตัดสินใจ (Judgement)) นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า การประเมินเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึคุณค่าของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงานหรือไม่เพียงใด สามารถทำได้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินขณะที่แผนงาน/โครงการกำลังดำเนินการอยู่และการประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

สุพักตร์ พิบูลย์ (2551 : หน้า 11) ใหความหมายของการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำและนำเสนอข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เพื่อตัดสินคุณค่าของโครงการ เมื่อโครงการได้ดำเนินไปแล้วจนถึงสิ้นสุดโครงการ ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานสรุปข้อมูล เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้ในการเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

2. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่(ด้านปศุสัตว์) ปีงบประมาณ 2561

1. หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรไทยที่มีพื้นที่จำกัดและประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง น้ำท่วมในฤดูฝน

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการจัดการพื้นที่เพื่อทำการเกษตรโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 30 : 30 : 30 : 10 คือแหล่งน้ำ : นาข้าว : พืชสวน พืชไร่ : ที่อยู่อาศัย ผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์และอื่นๆ เป็นการบริหารทรัพยากรในระบบการเกษตรบนพื้นที่หนึ่งๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลทั้งคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของรับบาลโดย ฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อ 3.4.2 สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน โดยสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยวไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรธรรมชาติ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร และเกษตรทฤษฎีใหม่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายให้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ภายใต้แผนบูรณาการ การพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร โดยจัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการน้อมนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองอย่างสอดคล้องตามภูมิสังคมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรกพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรโดยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ลด

การพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอก สร้างความยั่งยืนในการทำการเกษตร ประการที่สองส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อนำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามนโยบายรัฐบาล นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเองอย่างสอดคล้องกับภูมิสังคม ปรับเปลี่ยนการผลิตการเกษตรไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.2 เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนและมีรายได้เสริมจากการเลี้ยงสัตว์

3. ผลผลิต (output)

ผลผลิต (output)	ตัวชี้วัด
1.จำนวนเกษตรกรที่น้อมนำทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ	70,000 ราย
2.จำนวนสัตว์เพิ่มขึ้น	525,000 ตัว
3.มีมูลสัตว์ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและเป็นอาหารปลา	525 ตัน

4. ผลลัพธ์ (Outcome)

ผลลัพธ์ (Outcome)	ตัวชี้วัด
1.ระบบการผลิตการเกษตรเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปเป็นระบบผลิตเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เป็นเกษตรกรรมแบบยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	17,500 ไร่
2. เกษตรกรได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานปศุสัตว์รอบ 1 ปี	
<u>ลดรายจ่าย</u>	
- ค่าอาหารโปรตีนบริโภคในครัวเรือน	1,000 ฟอง/ครัวเรือน
- ค่าปุ๋ยในการผลิตพืช	ร้อยละ 20
<u>เพิ่มรายได้</u>	
- มีรายได้เสริมจากการทำปศุสัตว์(จำหน่ายไข่หรือพันธุ์สัตว์)	2,500 บาท/ครัวเรือน
<u>ยั่งยืน</u>	
- จำนวนสัตว์ในพื้นที่เพิ่มขึ้นจากการเพาะขยายพันธุ์	80 ตัว/แม่

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)

จำนวนเกษตรกรที่น้อมนำทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ 70,000 ราย (พื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 จำนวน 8,060 ราย)

6. วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ Single Command(SC) กำหนดเกษตรกรเป้าหมายปี 2561

6.2 จัดทำเวที 3 ประสาน 5 ประสานในระดับพื้นที่ สำรวจความต้องการปัจจัยการผลิตของเกษตรกรในโครงการ

6.3 ทำเวที 3 ประสาน 5 ประสาน จัดทำผังแปลงเกษตรกรรายใหม่ ทำแผนการผลิตในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ และส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกร

6.4 กรมปศุสัตว์ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกรายละ 1 ชนิดสัตว์ เพื่อเป็นพื้นฐานการผลิตอาหารโปรตีนในครัวเรือน เหลือจำหน่ายเป็นรายได้เสริม สัตว์ปีกที่ส่งเสริมเกษตรกรสามารถขยายพันธุ์เลี้ยงต่อเนื่องต่อไปได้ กำหนดเงื่อนไขเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

1) เกษตรกรสร้างคอกสัตว์พื้นที่ 4 ตัว/ตร.ม. พื้นที่ปล่อย 4 ตร.ม./ตัว (สามารถปรับให้เหมาะสมตามรูปแบบการเลี้ยงและพื้นที่ของเกษตรกร) พื้นที่น้ำไม่ท่วม สามารถป้องกันการรบกวนจากสัตว์อื่น

2) เกษตรกรปลูกพืชหรือจัดหาพืชหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นอาหารสัตว์เสริม เช่น ใบหม่อน พันธุ์หญ้าและถั่วอาหารสัตว์ กระถิน เศษพืชผัก ข้าวเปลือก รำ ปลายข้าว เป็นต้น

3) เกษตรกรมีความตั้งใจในการเลี้ยงสัตว์ จดบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์มตลอดการเลี้ยง ไม่นำสัตว์ไปฆ่า ขาย ในช่วงที่ยังให้ผลผลิต

4) สำหรับเกษตรกรที่มีฐานะยากจน มีความต้องการเลี้ยงโค-กระบือ มีความพร้อมและความเหมาะสม กรมปศุสัตว์จะพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบและสัญญายืมเพื่อการผลิตของโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

6.5 กองทุนส่งเสริมผลิตภัณฑ์ด้านปศุสัตว์ 200 แห่ง คัดเลือกจากเกษตรกรกลุ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ประสงค์พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายรวมกลุ่ม 5-10 คน กรมปศุสัตว์ส่งเสริมองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์

6.6 อาสาปศุสัตว์กรมปศุสัตว์ทำหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ให้คำแนะนำการเลี้ยง ติดตามรายงานผล

6.7 การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก จัดทำคอกสัตว์ปีก ปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารเสริม การจัดการเลี้ยงดู บันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม ให้คำแนะนำเกษตรกรบันทึกผลการเลี้ยง บัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน

6.8 การกำกับติดตามงาน

1) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร รายงานผลการดำเนินงานให้กรมปศุสัตว์ทราบเป็นประจำทุกเดือน

2) สำนักงานปศุสัตว์เขต กำกับติดตาม แก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำบูรณาการการดำเนินงานภายในเขต

3) กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ จัดทำแผนและกำกับติดตามในภาพรวมและประสานงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินผลเป็นระยะ (ก่อน-ระหว่าง-และสิ้นสุดดำเนินโครงการ)

7. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่แปลงเกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 77 จังหวัด (สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 ดำเนินการในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน ลำพูน และแม่ฮ่องสอน)

8. เป้าหมาย

จำนวนเกษตรกรที่สมัครใจจำนวน 70,000 ราย ปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่รายละ 3-5 ไร่ โดยใช้ในการทำปศุสัตว์อย่างน้อยรายละ 1 งาน คิดเป็นพื้นที่ทำปศุสัตว์ 17,500 ไร่

9. ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

9.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ส่งผลให้การผลิตของประเทศถูกปรับเปลี่ยนการผลิตการเกษตรไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมไม่ต่ำกว่า 350,000 ไร่ ทำปศุสัตว์ที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมไม่ต่ำกว่า 17,500 ไร่

9.2 เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพ ให้มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง โดยสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัว 70,000 ราย โดย

1) เกษตรกรมีอาหารโปรตีนบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ ส่วนที่เหลือจำหน่ายเป็นรายได้เสริม ช่วยลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ของครัวเรือน

2) มีการเพาะขยายพันธุ์สัตว์ปีกเพื่อเลี้ยงต่อเนื่องในปีต่อไป ลดการพึ่งพาภายนอก

3) มีมูลสัตว์เป็นปุ๋ยของพืช เป็นอาหารปลา ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีความเกื้อกูลในพื้นที่สิ่งแวดล้อมสมดุล ยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อย

3.1 การเลี้ยงไก่แบบปล่อย (Free-range system)

การเลี้ยงไก่แบบปล่อย หมายถึง ระบบการจัดการเลี้ยงไก่ที่ปล่อยให้ไก่ได้ออกมาภายนอกเล้าหรือโรงเรือนได้อย่างอิสระ โดยเป็นพื้นที่ที่มีหญ้าปกคลุม ทำให้ไก่ได้แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ เช่น การคลุกฝุ่น การไซร้ขน การจิกกินพืช ผัก แมลง ทำให้ไก่มีความสุข อารมณ์ดี จึงเรียกว่า “Happy Chicken” สหภาพยุโรปมีข้อกำหนดมาตรฐานการเลี้ยงไก่แบบปล่อยว่า ต้องมีพื้นที่ภายนอกโรงเรือนอย่างน้อย 4 ตารางเมตรต่อตัว และต้องมีพืชปกคลุม ไก่จะต้องมีอิสระที่จะออกจากคอกได้ตลอดเวลา ภายในคอกต้องมีคอนนอน มีรังไข่ให้ไก่อย่างน้อย 7 แม่ต่อรัง (กรมปศุสัตว์ : 2555)

3.2 ลักษณะของโรงเรือนที่เหมะสมกับการเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อย ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. พื้นที่ภายในโรงเรือน อัตราส่วนไก่ไข่ 4 ตัวต่อตารางเมจร และพื้นที่ปล่อยภายนอกโรงเรือนตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ อัตราส่วน 4 ตารางเมตรต่อตัว มีรั้วกั้นบริเวณด้านนอก กรณีที่ใช้ตาข่ายควรมีขนาด 1 นิ้ว X 1 นิ้ว หรือใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ ช่องห่างระหว่างแนวไม้ไผ่ไม่เกิน 2 นิ้ว ความสูงของรั้วไม่ต่ำกว่า 1.5 เมตร

2. ขนาดของโรงเรือนขึ้นกับจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง เช่น ไก่ไข่ 50 ตัว ใช้พื้นที่ 13 ตารางเมตร อาจสร้างโรงเรือนกว้าง 3.2 เมตร ยาว 4 เมตร เป็นต้น

3. ความสูงจากพื้นถึงชายคาประมาณ 2 เมตร

4. วัสดุที่ใช้ทำหลังคา อาจเป็นกระเบื้อง สังกะสี หรือวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น หญ้าคา แฝก ควรมีความลาดเอียงพอสมควร เพราะมีผลต่อการระบายอากาศ และระบายน้ำฝน

5. พื้นคอก อาจเป็นพื้นคอนกรีตหรือพื้นดิน ตามความเหมาะสมงบประมาณในการก่อสร้าง

6. ฝาผนังของโรงเรือน ถ้าเป็นตาข่ายควรมีขนาด 1 นิ้ว X 1 นิ้ว หรือวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

7. ทิศทางของโรงเรือน สร้างตามแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก ช่วยลดความร้อนจากแสงแดด และอยู่ในแนวทิศทางลมธรรมชาติ ซึ่งพัดจากทิศเหนือไปทิศใต้ในฤดูหนาวและพัดจากทิศใต้ไปทิศเหนือในฤดูร้อนและฤดูฝน

3.3 การเลี้ยงและการจัดการไก่ไข่ระยะไข่ การเตรียมโรงเรือนเพื่อรับไก่ควรปฏิบัติดังนี้

1. โรงเรือนเก่าที่เคยเลี้ยงไก่มาก่อน ควรขนย้ายวัสดุรองพื้นเก่าออกจากโรงเรือนทั้งหมด นำไปทำลายให้ห่างจากโรงเรือนมากที่สุด

2. ทำความสะอาดภายในโรงเรือน โดยกวาดเศษวัสดุที่เหลือและสิ่งสกปรกต่าง ๆ ออกให้หมด ใช้น้ำบ้างทำความสะอาดให้ทั่ว ทิ้งไว้ให้แห้ง พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค โดยใช้ความเข้มข้นตามคำแนะนำ

3. ทำความสะอาดอุปกรณ์การเลี้ยง และฆ่าเชื้อโรคโดยจุ่มลงในน้ำยาฆ่าเชื้อโรค

4. ทำความสะอาดรอบบริเวณโรงเรือน กำจัดสิ่งสกปรกบริเวณรอบโรงเรือน

3.4 อาหารและการให้อาหาร

1. ระยะแรกของการไข่ ไก่ยังต้องการอาหารเพื่อการดำรงชีพ และการเพิ่มน้ำหนักตัว ต้องเพิ่มอาหารและควรให้อาหารสูงสุดก่อนที่จะให้ไข่สูงสุด (peak) หลังจากเริ่มไข่ได้ 2-3 เดือน

2. ระยะให้ไข่ ควรให้อาหารเฉลี่ย 110-120 กรัม/ตัว/วัน และไม่ควรลดอัตราการให้อาหารลง

3. ปัจจัยสำคัญในการกำหนดปริมาณอาหารสำหรับไก่ที่กำลังไข่ คือ ผลผลิตไข่และน้ำหนักตัว

4. การเลี้ยงไก่แบบปล่อย ควรให้อาหารเฉลี่ย 120 กรัม/ตัว/วัน 2 ครั้ง เช้า-เย็น อาหารที่ให้ มีคุณค่าทางโภชนะเพียงพอต่อความต้องการของไก่ไข่ คือ 17-18 % โปรตีน

3.5 การให้อาหารเสริม ได้แก่ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น หญ้า เศษผัก ผลไม้ สามารถให้ไก่กินเป็นอาหารเสริมช่วยลดความเครียด มีผลต่อผลผลิตและคุณภาพของไข่ไก่ได้ แต่มีข้อระวัง คือ

1. ผัก ที่นำมาจากแหล่งอื่น อาจมีการปนเปื้อนของสารเคมีซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของไก่ได้

2. ปริมาณที่ให้ต้องเหมาะสม ไม่มากเกินไป จะทำให้ไก่กินอาหารข้นได้น้อยลง เช่น กล้วยน้ำว้าสุกไม่ควรเกิน 1 ลูกต่อไก่ 3 ตัว เป็นต้น

3.6 การเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์แบบปล่อย

การเลี้ยงไก่ไข่เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เป็นอาชีพเสริม โดยใช้น้ำปริมาณน้อย และจะลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารใน ครัวเรือนของเกษตรกร เพื่อสร้างรายได้เสริม หรืออาจจะเป็น รายได้หลักให้แก่ครอบครัวหากเกษตรกรมีความชำนาญในการเลี้ยงและมีเทคนิควิธีการเลี้ยงที่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ เนื่องจากไข่ไก่เป็น

แหล่งโปรตีนราคาถูกผู้บริโภคมีความ ต้องการสูง การเลี้ยงไม่ได้ยุ่งยาก ลงทุนไม่มาก เดิมการเลี้ยงไก่ มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของเกษตรกร โดยเกษตรกรจะสร้าง โรงเรือนไว้หลังบ้านให้ไก่ได้นอนและออกไข่ ปัจจุบันการทำ เกษตรแบบเชิงเดี่ยว ไก่จึงหายไปจากวิถีชีวิตของเกษตรกรไปสู่ ฟาร์มที่เน้นการผลิตเชิงอุตสาหกรรม ไก่ไข่ต้องถูกเลี้ยงในกรง กินอาหารสำเร็จรูปที่เน้นการเพิ่มปริมาณการออกไข่จำนวนมาก ส่งผลให้ไก่เกิดความเครียดได้ (กรมปศุสัตว์, 2553)

หลักการพื้นฐานการเลี้ยงสัตว์ปีกอินทรีย์จะต้องไม่ ขังกรง การเลี้ยงปล่อย (Access to outdoor) มีโรงเรือนที่ เหมาะสมไม่หนาแน่นและเปิดให้สัตว์ได้ออกพื้นที่โล่งภายนอก โรงเรือนได้ตลอดเวลา พื้นที่ภายนอกควรมีหญ้าหรือ พืชธรรมชาติ ปกคลุม (Free range) เพื่อให้สัตว์ได้คุ้ยเขี่ยหากินพืช สัตว์และ แมลงตามธรรมชาติสัมผัสอากาศนอกโรงเรือน อาหารที่ได้รับ รวมทั้งแปลงหญ้าต้องเป็นอินทรีย์ ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ สารเคมี สังเคราะห์ ไม่ใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม และการจัดการ สิ่งแวดล้อมที่ดีส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ มีระบบป้องกันโรคที่ดี เพื่อส่งเสริมสุขภาพสัตว์ให้แข็งแรง เป็นไปตามธรรมชาติของ สัตว์ รักษาความเป็นอินทรีย์ตั้งแต่การผลิตจนถึงการบรรจุ หากต้องการขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรอง โดยผู้ผลิตต้อง มีแผนการผลิตระบบปศุสัตว์อินทรีย์ที่อธิบายแผนการผลิต แต่ละรุ่นตลอดปีวิธีการจัดการที่ไม่ให้ปนเปื้อนสารเคมีและ ไก่ไข่ปกติและบันทึกการใช้ปัจจัยการผลิต การดูแลสุขภาพ และหลักฐานการใช้ให้ตรวจสอบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทธวัช โมฬี และคณะ (2555) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบกึ่งปล่อยต่อสมรรถนะการเจริญเติบโต ปริมาณคอเลสเตอรอล และองค์ประกอบของกรดไขมันในเนื้อ โดยเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบกึ่งปล่อย (free range chicken) ที่ใช้ความหนาแน่นภายในคอก 5 ตัว/ตารางเมตร และมีพื้นที่ปล่อยสู่แปลงหญ้ารูซี่ทีมีขนาดพื้นที่ 1 ตารางเมตร/ตัว พบว่า ไม่มีผลทำให้สมรรถนะการเจริญเติบโต ส่วนประกอบซากและปริมาณโภชนะในเนื้อแตกต่างไปจากการเลี้ยงแบบขังรวม แต่มีผลทำให้ผิวหนังของไก่มีสีเหลืองที่เข้มขึ้น มีปริมาณคอลลาเจนในเนื้อสูงขึ้น ส่งผลให้เนื้อไก่มีค่าแรงตัดผ่านเนื้อที่สูงขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเนื้อไก่ที่ได้จากการเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยมีความนุ่มแน่นกว่าการเลี้ยงแบบขังรวม และการเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยยังช่วยเพิ่มสัดส่วนของกรดไขมันชนิดโอเมก้า-3 ในเนื้อ ส่งผลให้อัตราส่วนระหว่างกรดไขมันชนิดโอเมก้า-6 และโอเมก้า-3 ลดลง ซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้บริโภค นอกจากนั้นการเลี้ยงไก่แบบปล่อยช่วยลดความเสียหายที่เกิดจากพฤติกรรมการจิกขนของไก่ให้น้อยลง (ณรงฤทธิ์ อิทรสอน , มปป.)

วิณากร ที่รัก และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ใบกล้วยน้ำว้าในอาหารเลี้ยงไก่ไข่ พบว่าการผสมใบกล้วยน้ำว้าในสูตรอาหารผสมได้ 6-8 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากมีปริมาณอาหารที่กินน้อยที่สุด โดยไม่กระทบต่อสมรรถภาพการผลิตไข่ และน้ำหนักไข่ไม่แตกต่างจากที่ไม่ผสมใบกล้วยน้ำว้า(ควบคุม) และการผสมใบกล้วยน้ำว้ามากขึ้นยังส่งผลให้สีไข่แดงเข้มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นใบกล้วยน้ำว้าสามารถนำมาให้เป็นวัตถุดิบอาหารไก่ไข่ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบสอบถามประกอบกับการประชุมกลุ่มเพื่อจัดเก็บข้อมูลและอภิปรายผลการดำเนินโครงการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและผู้วิจัย ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปีงบประมาณ 2561 ระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษา จำนวน 410 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ จำนวน 205 ราย และเกษตรกรที่กรมอื่นเป็นเจ้าภาพ จำนวน 205 ราย โดยเริ่มศึกษาข้อมูลตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2562 - 31 มกราคม 2563 โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 รวม 8 จังหวัด จำนวน 8,060 ราย โดยได้สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 410 ราย ตามสูตรและตางรางดังต่อไปนี้

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

แทนค่าตามสูตร

$$n = \frac{8,060}{1+ 8,060(.05)2}$$

$$= 381.09$$

ผู้วิจัยได้ใช้สูตรคิดคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม (Proportional allocation) เพื่อคำนวณหาขนาดตัวอย่างในแต่ละจังหวัด โดยมีสูตรการคิดคำนวณ ดังนี้

$$n_1 = \frac{n \times N_1}{N}$$

โดย n_1 = แทนขนาดกลุ่มตัวอย่าง

n = แทนขนาดตัวอย่างทั้งหมด

N_1 = แทนจำนวนประชากรกลุ่มจังหวัด

N = แทนจำนวนประชากรทั้งหมด

จากสูตร คำนวณได้ 381.09 ราย แต่เพื่อให้สะดวกในการแบ่งกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ และที่กรมอื่นเป็นเจ้าภาพในสัดส่วนที่เท่ากัน จึงได้ปรับกลุ่มตัวอย่างเป็น 410 ราย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ที่	จังหวัด	ประชากร (เกษตรที่เข้าร่วมโครงการ ปีงบประมาณ 2561)	กลุ่มตัวอย่าง		
			กรมปศุสัตว์ เป็นเจ้าภาพ	กรมอื่น เป็นเจ้าภาพ	รวม
1	เชียงใหม่	2,006	50	50	100
2	ลำพูน	353	9	9	18
3	ลำปาง	1,407	35	35	70
4	แพร่	530	14	14	28
5	น่าน	1,132	29	29	58
6	พะเยา	817	21	21	42
7	เชียงราย	1,734	43	43	86
8	แม่ฮ่องสอน	81	4	4	8
	รวม	8,060	205	205	410

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบประเมินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ปีงบประมาณ 2561 แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบเติมคำในช่องว่างและเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ของเกษตรกร เป็นแบบเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 19 ข้อ

ส่วนที่ 3 : การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบเลือกตอบ และมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 4 : ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นแบบมาตรประมาณ 5 ระดับ (rating scale) จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 5 : ความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จของโครงการ เป็นแบบเลือกตอบ 2 ข้อ และให้เขียนแสดงความคิดเห็น จำนวน 2 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจความคิดเห็น และการสัมภาษณ์เกษตรกรหลังจากเข้าร่วมโครงการและได้รับสัตว์ปีกจากการสนับสนุนของกรมปศุสัตว์มาแล้วประมาณ 1 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินแต่ชุดเพื่อการแปรผล ได้แก่ การหาผลรวม (Σ) ค่าเฉลี่ยของประชากร ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (S.D.) ร้อยละ(%) หาค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้วยสถิติ t-test โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

(1) สูตรการหาค่าร้อยละ

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

(2) สูตรการหาค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่ x คะแนน

n แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด

(3) สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - \left(\sum x\right)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนคู่ทั้งหมด

X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล

$\sum x$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

(4) สูตรการทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากร โดยสถิติ t-test

ในการทดสอบค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มนั้นจะพิจารณาว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระจากกันหรือไม่ เพื่อเลือกใช้สูตรของสถิติทดสอบให้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพิจารณาอีกว่าความแปรปรวนของประชากรของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันหรือไม่ ซึ่งในการใช้สถิติ t-test ทดสอบกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกันนั้นมีสูตรที่ใช้ทดสอบอยู่ 2 สูตรด้วยกัน กล่าวคือ สูตรที่ใช้ในกรณีความแปรปรวนของประชากร 2 กลุ่มมีค่าเท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$) หรือในกรณีกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่ากัน (t-test แบบ Pooled variance) และสูตรที่ใช้ในกรณีความแปรปรวนของประชากร 2 กลุ่ม มีค่าไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$) (t-test แบบ Separated variance) ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยจะใช้ t-test กรณีดังกล่าวจะต้องทำการทดสอบก่อนว่าความแปรปรวนของประชากรแต่ละกลุ่มมีค่าเท่ากันหรือไม่โดยใช้ F-test เพื่อจะได้เลือกใช้สูตรของ t-test ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป (สมพงษ์ พันธุรัตน์, 2550 หน้า 29-32)

4.1) กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (ใช้เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับกลุ่มที่กรมอื่นเป็นเจ้าภาพ)

(1) เมื่อสุ่มตัวอย่างขนาด n_1 และ n_2 มาโดยอิสระจากกัน มีการแจกแจงแบบปกติที่มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ ความแปรปรวน $S.D._1^2$ และ $S.D._2^2$ ซึ่งไม่ทราบค่า แต่ทราบว่า $S.D._1^2 = S.D._2^2$ โดย n_1 และ n_2 น้อยกว่า 30 ใช้สูตร t – test (t-test แบบ Pooled variance)

เมื่อ $$t = \frac{\bar{x}1 - \bar{x}2}{\sqrt{Sp^2\left(\frac{1}{n1}+\frac{1}{n2}\right)^n}} \quad \mathrm{df} = n1 + n2 - 2$$

$$Sp^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1{}^2 + (n_2 - 1)s_2{}^2}{n1+n2-2}$$

(2) เมื่อสุ่มตัวอย่างขนาด n1 และ n2 มาโดยอิสระจากกัน มีการแจกแจงแบบปกติ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{x}1$ และ $\bar{x}2$ ความแปรปรวนเท่ากับ S.D.12 และ S.D.22 ซึ่งไม่ทราบค่าแต่ทราบว่า S.D.12 S.D.22 โดย n1 และ n2 น้อยกว่า 30 ใช้สูตร t – test (t-test แบบ Separated variance)

4.2) กรณีกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน (ใช้เปรียบเทียบก่อน-หลังเข้าร่วมโครงการ)

$$t = \frac{\bar{x}1 - \bar{x}2}{\sqrt{\frac{s_1{}^2}{n_1} + \frac{s_2{}^2}{n_2}}} \quad : df = \frac{\left(\frac{s_1{}^2}{n_1} + \frac{s_2{}^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{s_1{}^2}{n_1}\right)}{n_1-1} + \frac{\left(\frac{s_2{}^2}{n_2}\right)}{n_2-1}}$$

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันแบบไม่อิสระจากกัน โดยใช้ t–test แบบ Dependent Samples ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - \left(\sum D\right)^2}{N-1}}} \quad ; \; df = n\text{-}1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t – distribution

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่ของคะแนนหรือจำนวนนักเรียน

$\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

4) เกณฑ์การแปรผล

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.49	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปีงบประมาณ 2561 ระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ส่วนที่ 3 การประยุกใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของเกษตกรที่มีต่อโครงการ

ส่วนที่ 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ส่วนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 จำนวน 410 คน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม B (เกษตรกรที่พัฒนาไปสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เกือบสมบูรณ์) ร้อยละ 77.56 รองลงมาเป็นกลุ่ม C (เกษตรกรที่อยู่ในขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1) และกลุ่ม A (เกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 และทำเป็นต้นแบบได้) ร้อยละ 13.66 และ 8.87 ตามลำดับ โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 60.00 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 40.00 มีอายุเฉลี่ย 57.02 ปี โดยมีอายุระหว่าง 50-59 ปี ร้อยละ 36.59 รองลงมามีอายุระหว่าง 60-69 ปี ร้อยละ 35.85 และน้อยกว่า 50 ปี ร้อยละ 19.51 ส่วนอีกร้อยละ 8.05 มีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.44 คน ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 56.34 รองลงมามีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 5 คนขึ้นไป ร้อยละ 25.12 และ 18.54 ตามลำดับ มีอาชีพหลักทำนา ร้อยละ 58.54 รองลงมามีอาชีพทำสวน ร้อยละ 28.54 ส่วนอาชีพทำไร่และอาชีพเลี้ยงสัตว์ มีเพียงร้อยละ 4.63 และ 3.90 ตามลำดับ

มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 8.35 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองระหว่าง 3.01 – 6.00 ไร่ ร้อยละ 29.02 รองลงมามีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 3 ไร่ และถือครองระหว่าง 9.01 - 12.00 ไร่ ร้อยละ 22.68 และ 14.63 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการเป็นของตนเอง ร้อยละ 97.56 เป็นพื้นที่เช่าเพียงร้อยละ 2.20 มีการนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 6.74 ไร่ โดยส่วนใหญ่นำเข้าร่วม

โครงการมากกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 38.29 รองลงมานำเข้าร่วมโครงการไม่เกิน 3 ไร่ และ ระหว่าง 3.01- 6.00 ไร่ ร้อยละ 32.44 และ 29.27 ตามลำดับ

การสัดสรรพื้นที่ในแปลงที่นำเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่มีการทำนา ร้อยละ 68.81 โดยทำนาเฉลี่ย 3.37 ไร่ รองลงมามีสระน้ำหรือบ่อน้ำในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 58.05 โดยมีพื้นที่สระหรือบ่อน้ำเฉลี่ย 0.49 ไร่ นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่ในการเลี้ยงปศุสัตว์ เป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวนและพืชไร่ ร้อยละ 54.88, 54.39, 48.54 และ 20.70 ตามลำดับ โดยใช้พื้นที่เฉลี่ย 0.49 ไร่, 0.41 ไร่, 1.49 ไร่ และ 0.59 ไร่ ตามลำดับ

เคยมีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์มาก่อนเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 86.83 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ร้อยละ 58.05 รองลงมาด้านการเลี้ยงไก่ไข่ และด้านการเลี้ยงเป็ดเทศ/เป็ดไข่ ร้อยละ 25.85 และ 2.44 ตามลำดับ ส่วนอีกร้อยละ 13.17 ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์มาก่อน รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

	จำนวน	**ร้อยละ**
ยอดรวม	410	100.00
หน่วยงานรับผิดชอบ		
กรมปศุสัตว์(สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)	205	50.00
หน่วยราชการอื่น	205	50.00
การจัดกลุ่มเกษตรกร		
กลุ่ม A (เกษตรกรต้นแบบ)	36	8.78
กลุ่ม B (เกษตรกรที่เกือบจะไปสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1)	318	77.56
กลุ่ม C (เกษตรกรที่อยู่ขั้นตอนเรียนรู้และพัฒนาสู่เกษตรทฤษฎีใหม่)	56	13.66
เพศ		
หญิง	164	40.00
ชาย	246	60.00
อายุ		
น้อยกว่า 50 ปี	80	19.51
50 - 59 ปี	150	36.59
60 - 69 ปี	147	35.85
70 ปี ขึ้ไป	33	8.05
เฉลี่ย($\bar{X}$) =57.02 S.D.=9.75 สูงสุด=82 ต่ำสุด=25		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
สมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	103	25.12
3-4 คน	231	56.34
5 คนขึ้นไป	76	18.54
เฉลี่ย($\bar{X}$) =3.44 S.D.=1.31 สูงสุด=10 ต่ำสุด=1		
อาชีพหลัก		
ทำนา	240	58.54
ทำสวน	117	28.54
ทำไร่	19	4.63
เลี้ยงสัตว์	16	3.90
อื่น ๆ	18	4.39
พื้นที่ถือครอง		
ไม่เกิน 3 ไร่	93	22.68
3.01 – 6.00 ไร่	119	29.02
6.01 – 9.00 ไร่	58	14.15
9.01 – 12.00 ไร่	60	14.63
มากกว่า 12 ไร่	80	19.51
เฉลี่ย($\bar{X}$) =8.35 S.D.=6.85 สูงสุด=45.00 ต่ำสุด=0.25		
กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่		
พื้นที่ของตนเอง	400	97.56
พื้นที่เช่า	9	2.20
ที่ของพ่อแม่และญาติพี่น้อง	1	0.24
นำพื้นที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่		
ไม่เกิน 3 ไร่	133	32.44
3.01 – 6.00 ไร่	120	29.27
มากกว่า 6 ไร่	157	38.29
เฉลี่ย($\bar{X}$) =6.74 S.D.=5.81 สูงสุด=36.50 ต่ำสุด=0.25		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
การจัดสรรในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่		
1. พื้นที่นา		
ไม่มีการใช้พื้นที่ทำนา	132	32.19
มีการใช้พื้นที่ทำนา	278	67.81
พื้นที่ 0.25 – 3 ไร่	(125)	(30.49)
พื้นที่มากกว่า 3 ไร่ ขึ้นไป	(153)	(37.32)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =3.37 S.D.=4.22 สูงสุด=30.00 ต่ำสุด=0		
การจัดสรรในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ (ต่อ)		
2. พืชไร่		
ไม่มีการใช้พื้นที่ปลูกพืชไร่	325	79.27
มีการใช้พื้นที่ปลูกพืชไร่	85	20.73
พื้นที่ 0.25 – 3 ไร่	(66)	(16.10)
พื้นที่มากกว่า 3 ไร่ ขึ้นไป	(19)	(4.63)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =0.59 S.D.=1.88 สูงสุด=20.00 ต่ำสุด=0		
3. พืชสวน		
ไม่มีการใช้พื้นที่ทำพืชสวน	211	51.46
มีการใช้พื้นที่ทำพืชสวน	199	48.54
พื้นที่ 0.25 – 3 ไร่	(145)	(35.37)
พื้นที่มากกว่า 3 ไร่ ขึ้นไป	(54)	(13.17)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =1.49 S.D.=3.16 สูงสุด=30.00 ต่ำสุด=0		
4. สระ/บ่อน้ำ		
ไม่มีสระน้ำ	172	41.95
มีสระน้ำ	238	58.05
พื้นที่ 0.25 – 0.50 ไร่	(127)	(30.98)
พื้นที่มากกว่า 0.50 ไร่ ขึ้นไป	(111)	(27.07)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =0.47 S.D.=0.66 สูงสุด=7.00 ต่ำสุด=0		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
5. เลี้ยงปศุสัตว์		
ไม่มีการใช้พื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์	185	45.12
มีการใช้พื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์	225	54.88
พื้นที่ 0.25 – 0.50 ไร่	(134)	(32.68)
พื้นที่มากกว่า 0.50 ไร่ ขึ้นไป	(91)	(22.20)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =0.49 S.D.=0.97 สูงสุด=10.00 ต่ำสุด=0		
การจัดสรรในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ (ต่อ)		
6. ที่อยู่อาศัย		
ไม่มีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทำโครงการ	187	45.61
มีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทำโครงการ	223	54.39
พื้นที่ 0.25 – 0.50 ไร่	(120)	(29.27)
พื้นที่มากกว่า 0.50 ไร่ ขึ้นไป	(103)	(25.12)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =0.41 S.D.=0.54 สูงสุด=5.00 ต่ำสุด=0		
ประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์		
ไม่มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงสัตว์	54	13.17
มีประสบการด้านการเลี้ยงสัตว์	356	86.83
การเลี้ยงไก่ไข่	(106)	(25.85)
การเลี้ยงเป็ดเทศ/เป็ดไข่	(10)	(2.44)
การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	(238)	(58.05)
การเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น ๆ	(2)	(0.49)

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

2.1 ข้อมูลการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)

2.2.1 การจัดการความรู้และรูปแบบการดำเนินการ

เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์) ได้แก่ ข้อมูลด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตรกลาง การนำความรู้ไปปฏิบัติ พันธุ์สัตว์ที่ได้รับ รูปแบบการเลี้ยง การจัดการด้านอาหาร และการดูแลสุขภาพสัตว์ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตรกลางมากที่สุดคือ ความรู้ด้านการเลี้ยงไก่ไข่ ร้อยละ 92.20 รองลงมาคือด้านการเลี้ยงเป็ดไข่ ร้อยละ 6.83 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในระดับมาก ร้อยละ 43.90 รองลงมาระดับปานกลางและมากที่สุด ร้อยละ 27.56 และ 26.34 ตามลำดับ ส่วนอีกร้อยละ 2.22 มีการนำความรู้ไปปฏิบัติในระดับ

น้อยถึงน้อยที่สุด พันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการส่วนใหญ่เป็นไก่ไข่ ร้อยละ 99.02 รองลงมาได้รับเป็ดไข่และเป็ดเทศ ร้อยละ 0.49 เท่ากัน การจัดการพันธุ์สัตว์หลังได้รับจากโครงการโดยการเลี้ยงเอง ร้อยละ 97.07 ส่วนอีกร้อยละ 2.93 นำไปให้คนอื่นเลี้ยงแทน

รูปแบบการเลี้ยงด้วยวิธีขังในโรงเรือนและปล่อยลานให้ไก่เดินเล่นและคุ้ยเขี่ย ร้อยละ 66.59 รองลงมาเลี้ยงแบบขังโรงเรือนอย่างเดียวโดยไม่มีการปล่อย ร้อยละ 20.73 ส่วนอีกร้อยละ 12.68 เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติโดยไม่มีโรงเรือน การจัดการด้านอาหารสัตว์ด้วยการซื้ออาหารเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากโครงการและเลี้ยงต่อจนปลดไข่ ร้อยละ 70.73 รองลงมาซื้ออาหารเพิ่มและมีการผสมอาหารเพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงต่อจนปลดไข่ ร้อยละ 25.61 ส่วนอีกร้อยละ 3.66 เมื่อเลี้ยงด้วยอาหารที่ได้รับจากโครงการหมดก็ขายสัตว์ให้คนอื่น ด้านการดูแลสุขภาพสัตว์ส่วนใหญ่ดูแลรักษาและป้องกันโรคด้วยตนเอง ร้อยละ 74.39 รองลงมาแจ้งเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 12.93 ส่วนอีกร้อยละ 12.68 เลี้ยงโดยปล่อยตามธรรมชาติ เมื่อเลี้ยงจบรุ่นแล้วส่วนใหญ่ไม่มีแผนการเลี้ยงต่อ ร้อยละ 44.88 รองลงมามีแผนในการซื้อสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยงต่อ ร้อยละ 39.51 ส่วนอีกร้อยละ 15.61 จะผลิตลูกสัตว์ปีกเลี้ยงเอง รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

	จำนวน	**ร้อยละ**
ยอดรวม	410	100.00
ความรู้ด้าการเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับจากการอบรมหลักสูตรกลาง		
ความรู้ด้านไก่ไข่	378	92.20
ความรู้ด้านเป็ดไข่	28	6.83
ความรู้ด้านเป็ดเทศ	2	0.49
ความรู้ด้านอื่น ๆ	2	0.49
การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้		
มากที่สุด	108	26.34
มาก	180	43.90
ปานกลาง	113	27.56
น้อย	4	0.98
น้อยที่สุด	5	1.22
เฉลี่ย($\bar{X}$) =3.93 S.D.=0.83 สูงสุด=5 ต่ำสุด=1		
พันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการ		
ไก่ไข่	406	99.02
เป็ดไข่	2	0.49
เป็ดเทศ	2	0.49

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
การจัดการพันธุ์สัตว์หลังจากได้รับ		
เลี้ยงเอง	398	97.07
ให้คนอื่นเลี้ยง	12	2.93
รูปแบบการเลี้ยง		
ขังในโรงเรือนอย่างเดียว (ไม่มีการปล่อย)	85	20.73
ขังในโรงเรือนและปล่อยลานเป็นเวลา	273	66.59
ปล่อยตามธรรมชาติ (ไม่มีโรงเรือน)	52	12.68
การจัดการด้านอาหาร		
เลี้ยงจนอาหารที่ได้รับจากโครงการหมดก็ขายสัตว์ออก	15	3.66
ซื้ออาหารเพิ่มและเลี้ยงต่อจนปลดไข่	290	70.73
ซื้ออาหารเพิ่มและผสมอาหารเพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงต่อจนปลด	105	25.61
การดูแลสุขภาพสัตว์		
ดูแลรักษาและป้องกันโรคด้วยตนเอง	305	74.39
แจ้งเจ้าหน้าที่	53	12.93
ปล่อยตามธรรมชาติ	52	12.68
การขยายพัธุ์สัตว์เพื่อเลี้ยงต่อเอง		
ซื้อชุดใหม่มาเลี้ยง	162	39.51
ผลิตลูกสัตว์ปีกเพื่อเลี้ยงเอง	64	15.61
ไม่มีแผนที่จะเลี้ยงต่อ	184	44.88

2.2.2 จำนวนสัตว์ปีกในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

เป็นการศึกษาข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ปีกในแปลงโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมโครงการจนถึงปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ปีกอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เลี้ยงไก่พื้นเมือง ร้อยละ 50.24 ส่วนไก่ไข่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ มีเกษตรกรเลี้ยงอยู่เดิมร้อยละ 3.39, 3.90 และ 3.41 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับไก่ไข่ ร้อยละ 99.02 รวมไก่ไข่ 2,030 ตัว รองลงมา ได้แก่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ ร้อยละ 0.49 เท่ากัน ในระหว่างการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการซื้อไก่ไข่เพิ่ม ร้อยละ 18.78 รวมไก่ไข่ 922 ตัว รองลงมา ได้แก่ ไก่พื้นเมือง เป็ดไข่ และเป็ดเทศ ร้อยละ 3.66, 0.49 และ 0.24 ตามลำดับ จำนวนเกษตรกรที่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกจนถึงอยู่ปัจจุบัน ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่ไข่ ร้อยละ 85.85 รวมไก่ไข่ 2,818 ตัว รองลงมาได้แก่การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ร้อยละ 50.24 ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดเทศและเป็ดไข่ มีเพียงร้อยละ 3.66 และ 3.17 ตามลำดับ รายละเอียดตามรางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามจำนวนสัตว์ปีกในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
<u>ไก่ไข่</u>		
การเลี้ยงไก่ไข่ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
ไม่มีการเลี้ยงไก่ไข่	392	95.61
มีการเลี้ยงไก่ไข่อยู่เดิม	18	3.39
1- 10 ตัว	(11)	(2.68)
มากกว่า 10 ตัว	(7)	(1.71)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =0.98 S.D.=8.87 สูงสุด=160 ต่ำสุด=0 ผลรวม (∑)=402		
จำนวนไก่ไข่ที่ได้รับจากโครงการ		
ไม่ได้รับ	4	0.98
ได้รับไก่ไข่ รายละ 5 ตัว	406	99.02
เฉลี่ย($\bar{X}$) =4.95 S.D.=0.24 สูงสุด=5 ต่ำสุด=0 ผลรวม (∑)=2,030		
ไก่ไข่ที่ซื้อเพิ่มระหว่างเข้าร่วมโครงการ		
ไม่มีการซื้อไก่ไข่เพิ่ม	333	81.22
มีการซื้อไก่ไข่เพิ่ม	77	18.78
1- 10 ตัว	(49)	(11.95)
มากกว่า 10 ตัว	(28)	(6.83)
เฉลี่ย($\bar{X}$) = 2.25 S.D.=7.34 สูงสุด=90 ต่ำสุด=0 ผลรวม (∑)=922		
ไก่ไข่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน		
ไม่มีไก่ไข่	58	14.15
มีไก่ไข่	352	85.85
1- 5 ตัว	(226)	(64.88)
6 – 10 ตัว	(36)	(8.78)
มากกว่า 10 ตัว	(50)	(12.20)
เฉลี่ย($\bar{X}$) = 6.67 S.D.=11.79 สูงสุด=165 ต่ำสุด=0 ผลรวม (∑)=2,818		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
<u>เป็ดไข่</u>		
การเลี้ยงเป็ดไข่ก่อนการเข้าร่วมโครงการ		
ไม่มีการเลี้ยงเป็ดไข่	394	96.10
มีการเลี้ยงเป็ดไข่	16	3.90
1 – 10 ตัว	(8)	(1.95)
มากกว่า 10 ตัวขึ้นไป	(8)	(1.95)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=1.77 S.D.=21.19 สูงสุด=400 ต่ำสุด=0		
จำนวนเป็ดไข่ที่ได้รับจากโครงการ		
ไม่ได้รับ	408	99.51
ได้รับเป็ดไข่ รายละ 5 ตัว	2	0.49
จำนวนเป็ดไข่ที่ซื้อเพิ่ม		
ไม่มี	407	99.27
ซื้อเพิ่ม 5 - 20 ตัว	2	0.49
จำนวนเป็ดไข่ที่มีอยู่ปัจจุบัน		
ไม่มีเป็ดไข่	397	96.83
มีเป็ดไข่	13	3.17
1 - 20 ตัว	(8)	(1.95)
มากกว่า 20 ตัว	(5)	(1.22)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=1.85 S.D.=21.27 สูงสุด=400 ต่ำสุด=0		
<u>เป็ดเทศ</u>		
การเลี้ยงเป็ดเทศก่อนการเข้าร่วมโครงการ		
ไม่มีการเลี้ยงเป็ดเทศ	396	96.59
มีการเลี้ยงเป็ดเทศ	14	3.41
1 – 10 ตัว	(9)	(2.20)
มากกว่า 10 ตัวขึ้นไป	(5)	(1.22)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=0.38 S.D.=2.42 สูงสุด=25 ต่ำสุด=0 ผลรวม ($\sum$)=157		
จำนวนเป็ดเทศที่ได้รับจากโครงการ		
ไม่ได้รับ	408	99.51
ได้รับเป็ดเทศ รายละ 5 ตัว	2	0.49

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
<u>เป็ดเทศ(ต่อ)</u>		
จำนวนเป็ดเทศที่ซื้อเพิ่ม		
ไม่มี	409	99.76
ซื้อเพิ่ม 8 ตัว	1	0.24
จำนวนเป็ดเทศที่มีอยู่ปัจจุบัน		
ไม่มีเป็ดเทศ	395	96.34
มีเป็ดเทศ	15	3.66
1 - 10 ตัว	(10)	(2.44)
มากกว่า 10 ตัว	(5)	(1.22)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=0.45 S.D.=2.84 สูงสุด=35 ต่ำสุด=0		
<u>ไก่พื้นเมือง</u>		
การเลี้ยงไก่พื้นเมืองก่อนการเข้าร่วมโครงการ		
ไม่มีการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	204	49.76
มีการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	206	50.24
1 – 20 ตัว	(74)	(18.09)
21 – 40 ตัว	(51)	(12.44)
41 – 60 ตัว	(35)	(8.54)
มากกว่า 60 ตัวขึ้นไป	(46)	(11.22)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=23.69 S.D.=37.90 สูงสุด=200 ต่ำสุด= 0		
จำนวนไก่พื้นเมืองที่ซื้อเพิ่ม		
ไม่มีการซื้อเพิ่ม	395	96.34
มีการซื้อเพิ่ม	15	3.66
ซื้อเพิ่ม 1 - 30 ตัว	(7)	(1.71
ซื้อเพิ่มมากกว่า 30 ตัว	(8)	(1.95)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=1.97 S.D.=12.62 สูงสุด=150 ต่ำสุด=0		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
ไก่พื้นเมือง(ต่อ)		
จำนวนไก่พื้นเมืองที่มีอยู่ปัจจุบัน		
ไม่มีไก่พื้นเมือง	204	49.76
มีไก่พื้นเมือง	206	50.24
1 - 30 ตัว	(100)	(24.39)
31 – 60 ตัว	(50)	(12.20)
มากกว่า 60 ตัว	(56)	(13.66)
เฉลี่ย($\bar{X}$)=26.75 S.D.=43.76 สูงสุด=250 ต่ำสุด=0		

2.2 ผลผลิต/การใช้ประโยชน์จากพันธุ์สัตว์ที่ได้รับ

เป็นการศึกษาผลผลิตและการใช้ประโยชน์จากพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการ ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงสัตว์ การใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์ การบันทึกข้อมูล การติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และแผนการปรับปรุงหรือขยายแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ไก่ไข่ให้ผลผลิตไข่เฉลี่ย 133.89 ฟอง/เดือน ส่วนใหญ่ให้ไข่ไม่เกิน 100 ฟอง/เดือน ร้อยละ 45.61 รองลงมาให้ไข่ 101-200 ฟอง/เดือน และมากกว่า 200 ฟอง/เดือน ร้อยละ 44.39 และ 9.02 ตามลำดับ จำนวนไข่ไก่ที่บริโภคต่อเดือนเฉลี่ย 79.70 ฟอง/เดือน ส่วนใหญ่บริโภคไข่ไก่ไม่เกิน 60 ฟอง/เดือน ร้อยละ 41.46 รองลงมาบริโภคไข่ไก่ 61–90 ฟอง/เดือน และ 91–120 ฟอง/เดือน ร้อยละ 27.56 และ 22.68 ตามลำดับ มีการจำหน่ายไข่ไก่เฉลี่ย 54.35 ฟอง/เดือน มีรายได้รวมจากไก่ไข่เฉลี่ย 169.32 บาท/เดือน และรายได้รวมจากไก่ไข่เฉลี่ย 1,910.60 บาท/ปี

สำหรับเป็ดไข่ 2 ราย ให้ผลผลิตไข่ 300 ฟอง/เดือน 1 ราย และ 150 ฟอง/เดือน 1 ราย โดยจำหน่ายเดือนละ 300 ฟอง และ 90 ฟอง ตามลำดับ มีรายได้รวมจากเป็ดเทศทั้งปี 10,800 บาท 1 ราย และ 5,400 บาท 1 ราย ส่วนเป็ดเทศ 2 ราย ให้ไข่ 100 ฟอง/เดือน 1 ราย และ 5 ฟอง/เดือน 1 ราย ไม่มีการจำหน่ายไข่เป็นเทศ แต่มีการจำหน่ายตัวเป็ดเทศ 5 ตัว 1 ราย มีรายได้รวมทั้งปี 6,000 บาท 1 ราย และ 4,800 บาท 1 ราย

การใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์ที่ได้รับจากโครงการ พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์เป็นปุ๋ยคอกเฉลี่ย 162.46 กิโลกรัม/ปี ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์ไม่เกิน 50 กิโลกรัม/ปี ร้อยละ 39.27 รองลงมา ใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์มากกว่า 100 กิโลกรัม/ปี และระหว่าง 51-100 กิโลกรัม ร้อยละ 31.46 และ 18.05 ตามลำดับ ส่วนอีกร้อยละ 11.22 ไม่มีการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์ สำหรับการแปรรูปหรือถนอมอาหารสัตว์จากผลผลิตที่ได้จากโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูป ร้อยละ 94.16 มีเพียงร้อยละ 5.86 ที่มีการแปรรูปหรือถนอมอาหารจากผลิตของโครงการ รายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิต/การใช้ประโยชน์จากพันธุ์สัตว์ที่ได้รับ

	จำนวน	**ร้อยละ**
ยอดรวม	410	100.00
<u>ไก่ไข่</u>		
ผลผลิตไข่ไก่ (ฟอง/เดือน)		
ไม่มีไก่ไข่	4	0.98
1 – 100 ฟอง	187	45.61
101 – 200 ฟอง	182	44.39
มากกว่า 200 ฟอง	37	9.02
เฉลี่ย($\bar{X}$)=133.89 S.D.=140.30 สูงสุด=1,100 ต่ำสุด=0		
จำนวนไข่ไก่ที่บริโภคต่อเดือน		
ไม่มีการบริโภคไข่ไก่	4	0.98
1 - 60 ฟอง	170	41.46
61 – 90 ฟอง	113	27.56
91 – 120 ฟอง	93	22.68
มากกว่า 120 ฟอง	30	7.32
เฉลี่ย($\bar{X}$)=79.70 S.D.=38.41 สูงสุด=300 ต่ำสุด=0		
จำหน่ายไข่ไก่ต่อเดือน		
ไม่มีการจำหน่ายไข่ไก่	219	53.41
มีการจำหน่ายไข่ไก่	191	46.59
1- 30 ฟอง	(31)	(7.56)
31 – 60 ฟอง	(57)	(13.90)
61 – 90 ฟอง	(35)	(8.54)
91 - 120 ฟอง	(34)	(8.29)
มากกว่า 120 ฟอง	(34)	(8.29)
เฉลี่ย($\bar{X}$)= 54.37 S.D.=144.12 สูงสุด=2,150 ต่ำสุด=0		
จำหน่ายตัวไก่ไข่		
ไม่มีการจำหน่ายตัวไก่ไข่	408	99.51
มีการจำหน่ายตัวไก่ไข่	2	0.49
1 – 5 ตัว	(1)	(0.25)
มากกว่า 5 ตัว	(1)	(0.25)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
<u>ไก่ไข่(ต่อ)</u>		
รายได้รวมจากไก่ไข่ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	220	53.66
มีรายได้	190	46.34
1 - 300 บาท	(145)	(35.37)
301 - 600 บาท	(28)	(6.83)
601 - 900 บาท	(5)	(1.22)
มากกว่า 900 บาท	(12)	(2.93)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =169.32 S.D.=141.71 สูงสุด=2,450 ต่ำสุด=0		
รายได้รวมจากไก่ไข่ต่อปี		
ไม่มีรายได้	220	53.66
มีรายได้	190	46.34
1 – 1,200 บาท	(27)	(6.59)
1,201 – 2,400 บาท	(60)	(14.63)
2,401 – 3,600 บาท	(58)	(14.15)
มากกว่า 3,600 บาท	(45)	(10.98)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =1,910.60 S.D.=1,817.23 สูงสุด=28,000 ต่ำสุด=0		
<u>เป็ดไข่</u>		
ผลผลิตไข่เป็ด (ฟอง/เดือน)		
ไม่มีผลผลิตไข่เป็ด	408	99.52
มีผลผลิตไข่เป็ด	2	0.48
150 ฟอง	(1)	(0.24)
300 ฟอง	(1)	(0.24)
จำนวนไข่เป็ดที่บริโภคต่อเดือน		
ไม่มีการบริโภคไข่เป็ด	409	99.76
มีการบริโภคไข่เป็ด 60 ฟอง/เดือน	1	0.24

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
<u>เป็ดไข่(ต่อ)</u>		
จำหน่ายไข่เป็ดต่อเดือน		
ไม่มีการจำหน่ายไข่เป็ด	408	99.51
จำหน่าย 90 ฟอง/เดือน	1	0.24
จำหน่าย 300 ฟอง/เดือน	1	0.24
จำหน่ายตัวเป็ดไข่		
ไม่มีการจำหน่ายตัวเป็ดไข่	410	100.00
รายได้รวมจากเป็ดไข่ทั้งปี		
ไม่มีรายได้จากเป็ดไข่	408	99.52
มีราย 5,400 บาท/ปี	1	0.24
มีรายได้ 10,800 บาท/ปี	1	0.24
<u>เป็ดเทศ</u>		
ผลผลิตไข่เป็ดเทศ (ฟอง/เดือน)		
ไม่มีผลผลิตไข่เป็ดเทศ	408	99.51
มีผลผลิตไข่เป็ดเทศ 5 ฟอง/เดือน	1	0.24
มีผลผลิตไข่เป็ดเทศ 60 ฟอง/เดือน	1	0.24
จำนวนไข่เป็ดเทศที่บริโภคต่อเดือน		
ไม่มีการบริโภคไข่เป็ดเทศ	410	100.00
จำหน่ายตัวเป็ดเทศ		
ไม่มีการจำหน่ายเป็ดเทศ	409	99.76
มีการจำหน่ายเป็ดเทศ 5 ตัว	1	0.24
รายได้รวมจากเป็ดเทศต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	408	99.51
มีรายได้ 400 บาท	1	0.24
มีรายได้ 500 บาท	1	0.24
รายได้รวมจากเป็ดเทศต่อปี		
ไม่มีรายได้ต่อปี	408	99.51
มีรายได้ 4,800 บาท/ปี	1	0.24
มีรายได้ 6,000 บาท/ปี	1	0.24

ตารางที่ 5 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
การใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์เป็นปุ๋ยคอก/ปี		
ไม่ได้ใช้ประโยชน์	46	11.22
มีการใช้ประโยชน์	364	88.78
ใช้ประโยชน์ไม่เกิน 50 กิโลกรัม/ปี	(161)	(39.27)
ใช้ประโยชน์ 51 – 100 กิโลกรัม/ปี	(74)	(18.05)
ใช้ประโยชน์มากกว่า 100 กิโลกรัม/ปี	(129)	(31.46)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =162.46 S.D.=154.82 สูงสุด=1,000 ต่ำสุด=0		
การแปรรูปถนอมอาหารผลผลิตปศุสัตว์ที่ได้รับจากโครงการ		
มี	24	5.86
ไม่มี	386	94.16

2.3 ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงสัตว์

เป็นการศึกษาค่าใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายรวม ค่าอาหารต่อเดือน ค่าอาหารต่อปี ค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรค และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายรวมทั้งปีเฉลี่ย 4,096 บาท ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 2,001–4,000 บาท ร้อยละ 39.51 บาท รองลงมามีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 4,001-6,000 บาท และ ไม่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 25.37 และ 22.20 ตามลำดับ สำหรับค่าอาหารสัตว์ต่อเดือนเฉลี่ย 328.13 บาท ส่วนใหญ่มีค่าอาหารสัตว์ต่อเดือนไม่เกิน 200 บาท รองลงมามีค่าอาหารสัตว์ต่อเดือนระหว่าง 201-400 บาท และระหว่าง 401-600 บาท ร้อยละ 35.37 และ 13.66 ตามลำดับ ส่วนค่าอาหารสัตว์ต่อปีเฉลี่ย 3,941.96 บาท โดยส่วนใหญ่มีค่าอาหารสัตว์ต่อปีระหว่าง 1,501-3,000 บาท ร้อยละ 27.56 รองลงมาระหว่าง 4,501-6,000 บาท และไม่เกิน 1,500 บาท ร้อยละ 25.12 และ 21.22 ตามลำดับ สำหรับค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรคต่อเดือนเฉลี่ย 5.37 บาท โดยส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรคต่อเดือน ร้อยละ 89.02 มีเพียงร้อยละ 7.56 ที่มีค่าใช้จ่ายค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรคต่อเดือนมากกว่า 30 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรคต่อปีเฉลี่ย 63.91 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 94.46 บาท ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่เกิน 500 บาท ร้อยละ 39.27 รองลงมามีค่าใช้จ่ายอื่นมากกว่า 1,000 บาท และระหว่าง 501-1,000 บาท ร้อยละ 31.46 และ 18.05 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์		
ค่าใช้จ่ายรวมทั้งปี	6	1.46
ไม่เกิน 2,000 บาท	91	22.20
2,001 – 4,000 บาท	162	39.51
4001 – 6,000 บาท	104	25.37
มากกว่า 6,000 บาท	47	11.43
เฉลี่ย($\bar{X}$) =4,096 S.D.=3,954.14 สูงสุด=50,000 ต่ำสุด=0		
ค่าอาหารสัตว์ต่อเดือน		
ไม่เกิน 200 บาท	175	42.68
201 – 400 บาท	145	35.37
401 – 600 บาท	56	13.66
มากกว่า 600 บาท	34	8.29
เฉลี่ย($\bar{X}$) =348.13 S.D.=401.02 สูงสุด=4,500 ต่ำสุด=0		
ค่าอาหารสัตว์ต่อปี		
ไม่เกิน 1,500 บาท	87	21.22
1,501 – 3,000 บาท	113	27.56
3,001 – 4,500 บาท	64	15.61
4,501 – 6,000 บาท	103	25.12
มากกว่า 6,000 บาท	43	10.49
เฉลี่ย($\bar{X}$) =3,941.96 S.D.=3,777.11 สูงสุด=48,000 ต่ำสุด=0		
ค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรคต่อเดือน		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	365	89.02
มีค่าใช้จ่าย	45	10.98
มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 30 บาท	(14)	(3.42)
มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 30 บาท	(31)	(7.56)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =5.37 S.D.=17.64 สูงสุด=100 ต่ำสุด=0		

ตารางที่ 6 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ยอดรวม	410	100.00
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์(ต่อ)		
ค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรคต่อปี		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	365	89.02
มีค่าใช้จ่าย	45	10.98
มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 300 บาท	(9)	(2.20)
มีค่าใช้จ่าย 301 – 600 บาท	(27)	(6.59)
มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 600 บาท	(9)	(2.20)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =63.91 S.D.=55.43 สูงสุด=800 ต่ำสุด=0		
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ		
ไม่มีค่าใช้จ่าย	46	11.22
มีค่าใช้จ่าย	364	88.78
มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 500 บาท	(161)	(39.27)
มีค่าใช้จ่าย 501 – 1,000 บาท	(74)	(18.05)
มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 1,000 บาท	(129)	(31.46)
เฉลี่ย($\bar{X}$) =94.46 S.D.=85.66 สูงสุด=2,000 ต่ำสุด=0		

2.4 การติดตามผลการดำเนินงานและขยายผลโครงการ

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร การติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ การวางแผนขยายแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ และพันธุ์สัตว์ที่ต้องการสนับสนุนในครั้งต่อไป ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ของโครงการ ร้อยละ 79.76 มีเพียงร้อยละ 20.24 ที่มีการบันทึกข้อมูล ด้านการติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในระหว่างดำเนินโครงการ ส่วนใหญ่มีการติดตามงาน ร้อยละ 73.90 ส่วนอีกร้อยละ 26.10 ไม่มีการติดตามให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ โดยเจ้าหน้าที่ที่ติดตามให้คำแนะนำส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในระดับอำเภอหรือจังหวัด ร้อยละ 55.61 รองลงมาได้แก่ อาสาปศุสัตว์ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ร้อยละ 34.39 และ 10.00 ตามลำดับ ด้านการวางแผนในการปรับปรุงหรือขยายแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ในปีถัดไป พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนในการปรับปรุงหรือขยายแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 54.15 ส่วนเกษตรกรที่มีแผนในการขยายต่อ ร้อยละ 45.85 โดยพันธุ์สัตว์ที่ต้องการเลี้ยงหรือสนับสนุนในครั้งต่อไป ส่วนใหญ่ต้องการไก่ไข่ ร้อยละ 48.78 รองลงมาได้แก่ ไก่พื้นเมือง ร้อยละ 22.20 นอกจากนี้มีเกษตรกรที่ไม่ต้องการพันธุ์สัตว์ ร้อยละ 10.98 รายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการติดตามผลการดำเนินงานและขยายผลโครงการ

	จำนวน	**ร้อยละ**
ยอดรวม	410	100.00
การจัดทำบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายการเลี้ยงสัตว์		
มี	83	20.24
ไม่มี	327	79.76
การติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ระหว่าดำเนินโครงการ		
มี	303	73.90
ไม่มี	107	26.10
เจ้าหน้าที่ที่มาติดตามให้คำแนะนำระหว่าดำเนินโครงการ		
อาสาปศุสัตว์	141	34.39
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	228	55.61
เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น	41	10.00
มีแผนในการปรับปรุง/ขยายแปลงทฤษฎีใหม่หรือไม่		
มี	188	45.85
ไม่มี	222	54.15
พันธุ์สัตว์ที่ต้องการเลี้ยง		
ไม่ต้องการ	45	10.98
ไก่ไข่	200	48.78
ไก่พื้นเมือง	91	22.20
เป็ดไข่	13	3.17
เป็ดเทศ	1	0.24
อื่น ๆ	63	13.63

ส่วนที่ 3 การประยุกใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 องค์ประกอบ ไปประยุกต์ใช้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การปรับใช้ในการดำเนินโครงการ และการถ่ายทอดประสบการณ์ จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 79.02 ไม่ได้นำไปประยุกต์ใช้ ร้อยละ 20.98 โดยมีแผนที่จะใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 55.12 ไม่มีแผนใช้เพิ่ม ร้อยละ 44.88 และส่วนใหญ่มีการถ่ายทอดประสบการณ์สู่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 58.29 ไม่มีการถ่ายทอดประสบการณ์ ร้อยละ 41.71

ด้านการเข้าร่วมเวที 5 ประสานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมเวที 5 ประสาน ร้อยละ 57.80 เคยเข้าร่วมเวที 5 ประสาน ร้อยละ 42.20 ด้านการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ไม่มีการรวมกลุ่มเครือข่าย ร้อยละ 97.32 มีเพียงร้อยละ 2.68 ที่มีการเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร รายละเอียดตามตารางที่ 8

สำหรับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในภาพรวมมีการนำไปปรับใช้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 โดยองค์ประกอบด้านความพอเพียง นำไปปรับใช้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมาคือ องค์ประกอบเงื่อนไขคุณธรรม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขความรู้ ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งหมด ค่าเฉลี่ย 4.01, 3.97, 3.95 และ 3.93 รายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

	จำนวน	**ร้อยละ**
ยอดรวม	410	100.00
การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้		
ใช้	324	79.02
ไม่ได้ใช้	86	20.98
มีแผนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์		
มีแผนใช้เพิ่ม	226	55.12
ไม่มีแผนใช้เพิ่ม	184	44.88
การถ่ายทอดประสบการณ์		
เคยถ่ายทอดสู่เกษตรกรรายอื่น	239	58.29
ไม่เคยถ่ายทอดสู่เกษตรกรรายอื่น	171	41.71
การเข้าร่วมเวที 5 ประสาน		
เคยเข้าร่วม	173	42.20
ไม่เคยเข้าร่วม	237	57.80
การรวมกลุ่มเป็นครือข่าย		
มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย	11	2.68
ไม่มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย	399	97.32

ตารางที่ 9 การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการเลี้ยงสัตว์

องค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความพึงพอใจ (n=410)					$(\bar{X})$	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ความพอเพียง	104 (25.37)	237 (57.80)	68 (16.59)	0 (0.00)	1 (0.24)	4.08	0.66	มาก
ความพอประมาณ	84 (20.49)	231 (56.34)	93 (22.68)	1 (0.24)	1 (0.24)	3.97	0.68	มาก
ความมีเหตุผล	72 (17.56)	247 (60.24)	90 (21.95)	0 (0.00)	1 (0.24)	3.95	0.65	มาก
เงื่อนไขความรู้	81 (19.76)	225 (54.88)	99 (24.15)	4 (0.98)	1 (0.24)	3.93	0.70	มาก
เงื่อนไขคุณธรรม	92 (22.44)	235 (57.32)	80 (19.51)	0 (0.00)	3 (0.73)	4.01	0.70	มาก
รวม	70 (17.07)	259 (63.17)	80 (19.51)	0 (0.00)	1 (0.24)	3.97	0.62	มาก

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร

เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการผลิตที่ได้รับจากโครงการ 2) ปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และ 3) ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีผลต่อความสำเร็จในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.03 และอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และปัจจัยด้านการผลิตที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย 3.87 และ 3.76 ตามลำดับ โดยอยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน รายละเอียดตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ ของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่	ระดับความคิดเห็น (n=410)					$(\bar{X})$	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านปัจจัยการผลิต	54 (13.17)	219 (53.41)	123 (30.00)	14 (3.41)	0 (0.00)	3.76	0.72	มาก
ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	62 (15.12)	249 (60.73)	87 (21.22)	9 (2.20)	3 (0.73)	3.87	0.71	มาก
ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	94 (22.93)	239 (58.29)	73 (17.80)	3 (0.73)	1 (0.24)	4.03	0.68	มาก
รวม 3 ด้าน	57 (13.90)	260 (63.41)	93 (22.68)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.91	0.60	มาก

4.1 ด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการ

เป็นการศึกษาปัจจัยด้านปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับจากโครงการ ได้แก่ จำนวนสัตว์ คุณภาพของสัตว์ จำนวนอาหาร คุณภาพของอาหาร จำนวนเวชภัณฑ์ และคุณภาพของเวชภัณฑ์ ที่ได้รับจากโครงการ พบว่า ในภาพรวมมีผลต่อความสำเร็จในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 โดยปัจจัยด้านคุณภาพของสัตว์ที่ได้รับจากโครงการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.95 และอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพอาหารสัตว์ที่ได้รับ ด้านคุณภาพของเวชภัณฑ์ที่ได้รับ จำนวนสัตว์ที่ได้รับ และจำนวนเวชภัณฑ์ที่ได้รับ ค่าเฉลี่ย 3.82, 3.78, 3.65 และ 3.61 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ส่วนด้านจำนวนอาหารที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย 3.43 และอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับ

ปัจจัยด้านปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากโครงการ	ระดับความพึงพอใจ (n=410)					$(\bar{X})$	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
จำนวนสัตว์ที่ได้รับ	95 (23.17)	159 (38.78)	98 (23.90)	35 (8.54)	23 (5.61)	3.65	1.10	มาก
คุณภาพของสัตว์ที่ได้รับ	91 (22.20)	220 (53.66)	89 (21.71)	9 (2.20)	1 (0.24)	3.95	0.74	มาก
จำนวนอาหารสัตว์ที่ได้รับ	37 (9.02)	173 (42.20)	141 (34.39)	47 (11.46)	12 (2.93)	3.43	0.91	ปานกลาง
คุณภาพอาหารสัตว์ที่ได้รับ	68 (16.59)	215 (52.44)	115 (28.05)	11 (2.68)	1 (0.24)	3.82	0.74	มาก
จำนวนเวชภัณฑ์ที่ได้รับ	50 (12.20)	193 (47.07)	129 (31.46)	32 (7.80)	6 (1.46)	3.61	0.85	มาก
คุณภาพของเวชภัณฑ์ที่ได้รับ	67 (16.34)	206 (50.24)	121 (29.51)	13 (3.17)	3 (0.73)	3.78	0.78	มาก
รวม	54 (13.17)	219 (53.41)	123 (30.00)	14 (3.41)	0 (0.00)	3.76	0.72	มาก

4.2 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

เป็นการศึกษาปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ด้านการให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก ด้านการให้คำแนะนำในการจัดทำคอกสัตว์ปีก ด้านการให้คำแนะนำด้านการจัดการเลี้ยงดู การให้คำแนะนำการจัดทำบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม และด้านการให้คำแนะนำการป้องกันโรคระบาดของสัตว์ปีก ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.87 และอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก ค่าเฉลี่ย 3.96 รองลงมาได้แก่ ด้านการให้คำแนะนำด้านการจัดการเลี้ยงดู ด้านการให้คำแนะนำการป้องกันโรคระบาดของสัตว์ปีก ด้านการให้คำแนะนำในการจัดทำคอกสัตว์ปีก และการให้คำแนะนำการจัดทำบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม ค่าเฉลี่ย 3.90, 3.88, 3.85 และ 3.64 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	ระดับความพึงพอใจ (n=410)					$(\bar{X})$	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
การให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก	89 (21.71)	230 (56.10)	80 (19.51)	8 (1.95)	3 (0.73)	3.96	0.75	มาก
การให้คำแนะนำการจัดทำคอกสัตว์ปีก	77 (18.78)	215 (52.44)	102 (24.88)	11 (2.68)	5 (1.22)	3.85	0.80	มาก
การให้คำแนะนำด้านการจัดการเลี้ยงดู	77 (18.78)	232 (56.59)	89 (21.71)	8 (1.95)	4 (0.98)	3.90	0.75	มาก
การให้แนะนำด้านการทำบัญชีฟาร์ม	37 (9.02)	214 (52.20)	137 (33.41)	17 (4.15)	5 (1.22)	3.64	0.76	มาก
การให้คำแนะนำด้านการป้องกันโรคระบาดสัตว์ปีก	64 (15.61)	249 (60.73)	85 (20.73)	8 (1.95)	4 (0.98)	3.88	0.72	มาก
รวม	62 (15.12)	249 (60.73)	87 (21.22)	9 (2.20)	3 (0.73)	3.87	0.71	มาก

4.3 ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เป็นการศึกษาปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ได้แก่ ด้านการนำผลผลิตของสัตว์ปีกไปใช้ประโยชน์ ด้านการลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครัวเรือน ด้านการมีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น และด้านการนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97 อยู่ในระดับมาก โดยด้านการนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 4.17 อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครัวเรือน และด้านการนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 4.13 และ 3.89 ตามลำดับ อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน ส่วนด้านการมีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ	ระดับความพึงพอใจ (n=410)					$(\bar{X})$	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
การนำผลผลิตของสัตว์ปีกไปใช้ประโยชน์	146 (35.61)	190 (46.34)	71 (17.32)	3 (0.73)	0 (0.00)	4.17	0.73	มาก
การลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครัวเรือน	135 (32.93)	201 (49.02)	69 (16.83)	3 (0.73)	2 (0.49)	4.13	0.75	มาก
มีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น	48 (11.71)	172 (41.95)	138 (33.66)	36 (8.78)	16 (3.90)	3.49	0.95	ปานกลาง
การนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์	100 (24.39)	188 (45.85)	105 (25.61)	12 (2.93)	5 (1.22)	3.89	0.85	มาก
รวม	94 (22.93)	239 (58.29)	73 (17.80)	3 (0.73)	1 (0.24)	4.03	0.68	มาก

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ ได้แก่ ภาระในการเลี้ยงสัตว์ของโครงการ และความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการในภาพรวม ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงสัตว์ปีกของโครงการเป็นภาระในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.91 โดยเกษตรกรเห็นว่าเป็นภาระน้อยที่สุด ร้อยละ 42.20 และระดับน้อย ร้อยละ 29.51 มีเพียงร้อยละ 4.39 ที่เห็นว่าเป็นภาระในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ 47.56 รองลงมามีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ร้อยละ 41.46 และระดับปานกลาง ร้อยละ 10.49 มีเพียงร้อยละ 0.49 มีความพึงพอใจในระดับน้อย รายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ

	จำนวน	**ร้อยละ**
ยอดรวม	410	100.00
การเลี้ยงสัตว์ปีกของโครงการเป็นภาระ		
มาก	1	0.24
มากที่สุด	17	4.14
ปานกลาง	98	23.90
น้อย	121	29.51
น้อยที่สุด	173	42.20
เฉลี่ย($\bar{X}$) =1.91 S.D.=0.92 สูงสุด=5 ต่ำสุด=1		
ความพึงพอใจที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม		
มาก	170	41.46
มากที่สุด	195	47.56
ปานกลาง	43	10.49
น้อย	2	0.49
เฉลี่ย($\bar{X}$) =4.30 S.D.=0.67 สูงสุด=5 ต่ำสุด=2		

ส่วนที่ 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ จำนวน 10 หัวข้อ ได้แก่ จำนวนไก่ไข่คงเหลือ ณ ปัจจุบัน จำนวนผลผลิตไก่ไข่ (ฟอง) จำนวนไข่ไก่ที่บริโภค จำนวนไข่ไก่ที่จำหน่ายต่อเดือน รายได้รวมไก่ไข่ต่อเดือน รายได้รวมไก่ไข่ต่อปี ค่าใช้จ่ายต่อปี ค่าอาหารสัตว์รวมต่อปี ค่าวัคซีน/ยารักษาโรคต่อปี ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนไก่ไข่คงเหลือ ณ ปัจจุบัน จำนวนผลผลิตไข่ไก่ต่อเดือน จำนวนไข่ไก่ที่จำหน่ายต่อเดือน รายได้รวมไก่ไข่ทั้งปี ของเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจำนวนไข่ไก่ที่บริโภคต่อเดือน ค่าใช้จ่ายรวมทั้งปี ค่าอาหารสัตว์รวมต่อปี และค่าวัคซีน/ยารักษาโรครวมทั้งปี ของเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ พบว่า เกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีความพึงพอใจสูงกว่าเกษตรกรที่ห่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ รายละเอียดตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการระหว่างหน่วยงานกรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับหน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ

หัวข้อ	เจ้าภาพ	เฉลี่ย($\bar{X}$)	S.D.	t	P
จำนวนไก่ไข่คงเหลือ ณ ปัจจุบัน(ตัว)	กรมปศุสัตว์	7.10	4.94	0.385	0.174
	หน่วยงานอื่น	6.65	5.12		
จำนวนผลผลิตไข่ไก่/เดือน (ฟอง)	กรมปศุสัตว์	161.73	112.25	0.353	0.724
	หน่วยงานอื่น	154.17	121.24		
จำนวนไข่ไก่ที่บริโภค/เดือน (ฟอง)	กรมปศุสัตว์	73.93	45.86	-1.100	0.272
	หน่วยงานอื่น	78.45	36.88		
จำนวนไข่ไก่ที่จำหน่าย/เดือน(ฟอง)	กรมปศุสัตว์	87.80	60.44	0.593	0.554
	หน่วยงานอื่น	75.57	72.08		
รายได้รวมไก่ไข่/เดือน(บาท)	กรมปศุสัตว์	273.94	201.37	0.631	0.528
	หน่วยงานอื่น	234.61	259.39		
รายได้รวมไก่ไข่ทั้งปี (บาท)	กรมปศุสัตว์	3,106.37	2,474.99	0.695	0.487
	หน่วยงานอื่น	2,638.02	2,524.18		
ค่าใช้จ่ายรวมทั้งปี (บาท)	กรมปศุสัตว์	3,950.39	2,823.91	-0.749	0.454
	หน่วยงานอื่น	4,243.24	3,030.07		
ค่าอาหารสัตว์รวมต่อปี (บาท)	กรมปศุสัตว์	3,819.85	2,767.33	-0.654	0.513
	หน่วยงานอื่น	4,064.07	3,273.29		
ค่าวัคซีน/ยารักษาโรครวมทั้งปี(บาท)	กรมปศุสัตว์	52.11	44.14	-1.130	0.259
	หน่วยงานอื่น	75.71	55.45		
ความพึงพอใจภาพรวมของโครงการ	กรมปศุสัตว์	4.38	0.64	2.444*	0.015
	หน่วยงานอื่น	4.22	0.70		

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($P < .05$)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบสอบถามประกอบกับการประชุมกลุ่มเพื่อจัดเก็บข้อมูลและอภิปรายผลการดำเนินโครงการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและผู้วิจัย ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผล ตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2561 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในปีงบประมาณ 2561 ระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษา จำนวน 410 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ จำนวน 205 ราย และเกษตรกรที่กรมอื่นเป็นเจ้าภาพ จำนวน 205 ราย โดยเริ่มศึกษาข้อมูลตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2562 - 31 มกราคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ หาค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้วยสถิติ t-test สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม B คือเกษตรกรที่พัฒนาไปสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 เกือบสมบูรณ์ รองลงมาเป็นกลุ่ม C คือเกษตรกรที่อยู่ในขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 ส่วนกลุ่ม A คือเกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 และทำเป็นต้นแบบได้ มีเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 8.87 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 57.02 ปี โดยมีอายุระหว่าง 50-59 ปี มากที่สุด มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.44 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา รองลงมามีอาชีพทำสวน ส่วนอาชีพเลี้ยงสัตว์มีเพียงเล็กน้อย มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 8.35 ไร่ ส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการเป็นของตนเอง โดยมีการนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 6.74 ไร่

สำหรับการจัดสรรพื้นที่ในแปลงที่นำเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่เป็นการทำนา เฉลี่ย 3.37 ไร่ รองลงมามีสระน้ำหรือบ่อน้ำในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 0.49 ไร่ นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่ในการเลี้ยงปศุสัตว์ เป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวน และพืชไร่ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วใหญ่เคยมีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์มาก่อน โดยมีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด รองลงมาด้านการเลี้ยงไก่ไข่ ส่วนด้านการเลี้ยงเป็ดเทศ/เป็ดไข่ มีเพียงเล็กน้อย

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่สามารถพัฒนาไปสู่เกษตรกรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 พึ่งพาตนเองได้ และมีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นทุนเดิม และพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการและรับไก่ไข่จากโครงการเพื่อให้เกิดการทำอาชีพเกษตรแบบผสมผสาน ลดความเสี่ยงในอาชีพได้เป็นอย่างดี

1.2 การดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงไก่ไข่ จากการอบรมหลักสูตรกลางมากที่สุด และมีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 พันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการส่วนใหญ่เป็นไก่ไข่ รวม 406 ราย มีเพียง 4 ราย ที่ได้รับเป็ดไข่และเป็ดเทศ การจัดการพันธุ์สัตว์หลังได้รับจากโครงการส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงเอง มีเพียง 12 ราย ที่นำไปให้คนอื่นเลี้ยง รูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงด้วยการขังในโรงเรือนและมีลานสำหรับปล่อยให้ไก่เดินเล่นหรือคุ้ยเขี่ย รองลงมาเลี้ยงแบบขังโรงเรือนอย่างเดียวโดยไม่มีการปล่อย นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรอีก ร้อยละ 12.68 ที่มีการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติโดยไม่มีโรงเรือน

การจัดการด้านอาหารส่วนใหญ่จะซื้ออาหารเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากโครงการและเลี้ยงต่อจนปลดไข่ รองลงมาซื้ออาหารเพิ่มและมีการผสมอาหารเพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงต่อจนปลดไข่ แต่ก็มีเพียงเล็กน้อยที่เลี้ยงด้วยอาหารที่ได้รับจากโครงการหมดก็ขายสัตว์ให้คนอื่น ด้านการดูแลสุขภาพสัตว์ส่วนใหญ่ดูแลรักษาและป้องกันโรคด้วยตนเอง เกษตรกรกร ร้อยละ 55.12 มีแผนในการซื้อสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยงต่อ และจะผลิตลูกสัตว์ปีกเลี้ยงเอง ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 44.88 ไม่มีแผนการเลี้ยงต่อ ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ ส่วนการเลี้ยงไก่ไข่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ มีพียงเล็กน้อย

ในระหว่างการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการซื้อไก่ไข่เพิ่ม ร้อยละ 18.78 เกษตรกรที่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกจนถึงอยู่ปัจจุบัน ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่ไข่ ร้อยละ 85.85 รวมไก่ไข่ 2,818 ตัว จากเดิมที่ได้รับจากโครงการ 2,030 ตัว เพิ่มขึ้น 788 ตัว โดยไก่ไข่ที่ได้รับจากโครงการให้ผลผลิตไข่เฉลี่ย 133.89 ฟอง/เดือน หรือ 20.07 ฟองต่อตัวต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ66.66 % ของการให้ไข่ ไข่ไก่ที่บริโภคต่อเดือนเฉลี่ย 79.70 ฟอง/เดือน มีการจำหน่ายไข่ไก่เฉลี่ย 54.37 ฟอง/เดือน เกษตรกรมีรายได้รวมจากไก่ไข่เฉลี่ย 1,910.60 บาท/ปี สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดไข่ 2 ราย มีรายได้ 5,400–10,800 บาท/ปี ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงเป็ดเทศ 2 ราย มีรายได้ 4,800–6,000 บาท/ปี เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์เป็นปุ๋ยคอก เฉลี่ย 162.46 กิโลกรัม/ปี ส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิต มีเพียงร้อยละ 5.86 ที่มีการแปรรูปหรือถนอมอาหารจากผลิตของโครงการ เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์ของโครงการรวมทั้งปีเฉลี่ย 4,096 บาท ค่าอาหารสัตว์เฉลี่ย 348.13 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ไม่เกิน 200 บาท/เดือน หรือเฉลี่ย 3,941.96 บาท/ปี ส่วนค่าใช้จ่ายค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรค และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีเพียงเล็กน้อย

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ของโครงการ ส่วนใหญ่มีการติดตามให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในระหว่างดำเนินโครงการ โดยเจ้าหน้าที่ที่ติดตามให้คำแนะนำส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในระดับอำเภอหรือจังหวัด เกษตรกร ร้อยละ 54.15 ยังไม่มีแผนในการปรับปรุงหรือขยายแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ อีกร้อยละ 45.85 ที่มีแผนในการขยายต่อ โดยพันธุ์สัตว์ที่ต้องการเลี้ยงหรือสนับสนุนในครั้งต่อไป ส่วนใหญ่ต้องการไก่ไข่ รองลงมาได้แก่ ไก่พื้นเมือง นอกจากนี้มีเกษตรกรอีกร้อยละ 10.98 ที่ไม่ต้องการพันธุ์สัตว์

แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรได้น้อมนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองอย่างสอดคล้องตามภูมิสังคมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรกพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอก สร้างความยั่งยืนในการทำการเกษตร ประการที่สองส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยดูได้จากข้อมูลในระหว่างการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการซื้อไก่ไข่เพิ่ม ร้อยละ 18.78 และมีการเลี้ยงไก่ไข่มาจนถึงอยู่ปัจจุบัน ร้อยละ 85.85 ทำให้มีไข่ไก่บริโภคทุกวัน ไข่ไก่ที่เหลือจากการบริโภคก็นำไปจำหน่าย ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ยรายละ 1,910.60 บาท/ปี ไม่รวมถึงสามารถลดรายจ่ายจากการซื้อไข่ไก่มาบริโภคหากเกษตรกรไม่เข้าร่วมโครงการ จึงสรุปได้ว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในการเติมเต็มอาชีพภาคเกษตรให้มีความสมบูรณ์ ลดความเสี่ยงในอาชีพได้อย่างเป็นรูปธรรมให้กับเกษตรกรที่พร้อมจะปรับรูปแบบการทำการเกษตรจากเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรแบบผสมผสาน

1.3 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์เกษตรกร ร้อยละ 79.02 โดยมีแผนที่จะใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 55.12 และมีการถ่ายทอดประสบการณ์สู่เกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 58.29 มากกว่าร้อยละ 50 ไม่เคยเข้าร่วมเวที 5 ประสาน และไม่มีการรวมกลุ่มเคลือข่ายถึงร้อยละ 97.32 สำหรับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมมีการนำไปปรับใช้อยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านความพอเพียงนำไปปรับใช้มากที่สุด รองลงมาคือองค์ประกอบเงื่อนไขคุณธรรม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเงื่อนไขความรู้ ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นดียวกัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรไทยที่มีพื้นที่จำกัดและประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง น้ำท่วมในฤดูฝน เกษตรกรส่วนใหญ่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ถึงร้อยละ 79.02 ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ตามวิถีเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่พระองค์ท่านได้ทรงคิดค้น เกษตรกรที่พร้อมจะเปลี่ยนแนวคิดและลงมือทำจึงมีแผนที่จะใช้เพิ่มขึ้น และมีการถ่ายทอดประสบการณ์สู่เกษตรกรรายอื่น เพื่อพัฒนาต่อยอดไปสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามพระปณิธาน

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.03 ปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และปัจจัยด้านการผลิตที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย 3.87 และ 3.76 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการนำผลผลิตของสัตว์ปีกไปใช้ประโชยน์ ด้านการลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครัวเรือน และด้านการนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ ส่วนปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ 3 อันดับแรก คือ ด้านการให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก ด้านการให้คำแนะนำด้านการเลี้ยงดู และด้านการให้คำแนะนำการป้องกันโรคระบาดของสัตว์ปีก สำหรับ

ปัจจัยด้านปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับจากโครงการ 3 อันดับแรก คือ ปัจจัยด้านคุณภาพของสัตว์ที่ได้รับจากโครงการ ด้านคุณภาพอาหารสัตว์ และด้านคุณภาพของเวชภัณฑ์ที่ได้รับ

จากเงื่อนไขที่โครงการกำหนด ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ต้อง 1)สร้างคอกสัตว์พื้นที่ 4 ตัว/ตร.ม. พื้นที่ปล่อย 4 ตร.ม./ตัว ตามความเหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกร บนพื้นที่น้ำไม่ท่วม สามารถป้องกันการรบกวนจากสัตว์อื่น 2)ปลูกพืชหรือจัดหาพืชหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นอาหารสัตว์เสริม เช่น ใบหม่อน พันธุ์หญ้าและถั่วอาหารสัตว์ กระถิน เศษพืชผัก ข้าวเปลือก รำ ปลายข้าว เป็นต้น และ 3)มีความตั้งใจในการเลี้ยงสัตว์ จดบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์มตลอดการเลี้ยง ไม่นำสัตว์ไปฆ่า ขาย ในช่วงที่ยังให้ผลผลิต โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ คือการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ทำให้เกษตรกรมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่รับสัตว์พันธุ์ดีจากกรมปศุสัตว์ รวมถึงอาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ยรายละ 1,910.60 บาท/ปี และพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

1.5 ความคิดเห็นของเกษตรที่มีต่อโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า การเลี้ยงสัตว์ปีกของโครงการเป็นภาระในระดับน้อยโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.71 เห็นว่าการเลี้ยงสัตว์เป็นภาระของโครงกาที่มีต่อโครงการในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด แต่ก็มีร้อยละ 4.38 ที่เห็นว่าการเลี้ยงสัตว์ปีกของโครงการเป็นภาระมากถึงมากที่สุด สำหรับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.30

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ยังมีเกษตรกรที่ไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนไปสู่วิถีเกษตรแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน แต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อย แต่เมื่อได้เห็นเกษตรกรที่พร้อมจะปรับเปลี่ยนแนวคิดและลงมือทำจนประสบผลสำเร็จ ก็จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกษตรกรส่วนน้อยได้ฉุกคิดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเกษตรเพื่อความเหมาะสมกับภูมิสังคมที่ตนเองเป็นอยู่ ในรูปแบบเกษตรกรสอนเกษตรกร

1.6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ ในหัวข้อจำนวนไก่ไข่คงเหลือ ณ ปัจจุบัน จำนวนผลผลิตไข่ไก่ต่อเดือน จำนวนไข่ไก่ที่จำหน่ายต่อเดือน รายได้รวมไก่ไข่ทั้งปี ของเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจำนวนไข่ไก่ที่บริโภคต่อเดือน ค่าใช้จ่ายรวมทั้งปี ค่าอาหารสัตว์รวมต่อปี และค่าวัคซีน/ยารักษาโรครวมทั้งปี ของเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ แต่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ สูงกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ และความสามารถการจัดการฟาร์ม การควบคุมป้องกันโรคสัตว์ การจัดการด้านอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีอาหารโปรตีนไว้บริโภค ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อไข่บริโภคร้อยละ 31.88/ เดือน

และรูปแบบของการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ประกอบกับการได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์อย่างต่อเนื่อง ทำให้การเลี้ยงไก่ไข่ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำปีงบประมาณ 2561 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 เกิดความยั่งยืนในอาชีพ เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2. การอภิปรายผล

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม B หมายถึง เกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 และเป็นเกษตรกรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถพึงตนเองได้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560) เนื่องจากเกษตรกรกลุ่ม A หมายถึง เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเกษตรกรที่สามารถเป็นต้นแบบได้ ได้เข้าร้วมโครงการตั้งแต่ปี 2560 และเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2561 การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประการณ์ และกลุ่ม B เป็นเกษตรกรที่มีความพร้อมในการพัฒนาให้ก้าวสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ได้ จึงได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการมากกว่ากลุ่มอื่น

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอายุเฉลี่ย 57.02 ปี โดยมีอายุระหว่าง 50-59 ปี มากที่สุด สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2559) ที่จำแนกช่วงอายุของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และ มากกว่า 60 ปี ร้อยละ 28.94 เท่ากัน ซึ่งหากรวมกันทั้งสองช่วงอายุก็จะสูงถึง ร้อยละ 57.88 นับเป็นกลุ่มใหญ่ของเกษตรกรทั้งประเทศ มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.44 คน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุและเด็กในวัยเรียนส่วนคนวัยแรงงานจะเข้าไปทำงานที่อื่น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา รองลงมามีอาชีพทำสวน ซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของคนในภาคเหนือโดยอาจทำควบคู่กันไปทั้งสองอย่าง เนื่องจากต้องทำนาเพื่อนำข้าวมาบริโภคหากมีเหลือก็ขาย ส่วนการทำสวนเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับภูมิอากาศและภูมิประเทศของภาคเหนือซึ่งสามารถทำได้ทุกจังหวัดและให้ผลผลิตค่อนข้างดี

มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 8.35 ไร่ ส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เข้าร่วมโครงการเป็นของตนเอง โดยมีการนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 6.74 ไร่ เนื่องจากพื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นนาข้าวหรือสวนที่อยู่ห่างจากที่พักอาศัย หากนำเข้าร่วมโครงการทั้งหมดก็จะทำให้ไม่สะดวกในการดูแล สำหรับการจัดสรรพื้นที่ในแปลงที่นำเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประมาณครึ่งของพื้นที่เป็นการทำนา และมีแหล่งน้ำถึงร้อยละ 58.05 เนื่องจากหัวใจสำคัญในการทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ประสบผลสำเร็จคือต้องมีแหล่งน้ำ ดังนั้นเกษตรส่วนใหญ่จึงเลือกพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเข้าร่วมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมเกษตร (2559)ที่กำหนดคุณสมบัติของเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน ต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 ส่วน มีแหล่งน้ำประมาณ ร้อยละ 30 มีนาสำหรับปลูกข้าว ร้อยละ 30 มีการปลูกไม้ยืนต้น ผลไม้ พืชผักสวนครัว ร้อยละ 30 และมีที่อยู่อาศัย ร้อยละ 10 ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งถึงแม้ว่าเกษตรกรที่ไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ตามอัตราส่วนดังกล่าวได้เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ แต่ก็จัดสัดส่วนพื้นที่ให้มีครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ที่มีอยู่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์มาก่อน โดยเฉพาะไก่พื้นเมืองที่มีเกษตรกรเกินกว่าร้อยละ 50 ที่เคยเลี้ยงมาก่อน เนื่องจากเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายและเกษตรกรมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี ไม่เป็นภาระในการเลี้ยงดู อีกทั้งยังเป็นแหล่งอาหารโปรตีนจากเนื้อสัตว์ในครัวเรือนได้เป็นอย่างดี

2.2 การดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ พบว่า

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงไก่ไข่จากการอบรมหลักสูตรกลางมากที่สุด และมีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 พันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการส่วนใหญ่เป็นไก่ไข่ รวม 406 ราย มีเพียง 4 รายที่ได้รับเป็ดไข่หรือเป็ดเทศ ซึ่งเป็นผลจากการสำรวจความต้องการของเกษตรกรในการขอรับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ 3 ชนิด คือ ไก่ไข่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ (กรมปศุสัตว์, 2561) การจัดการพันธุ์สัตว์หลังได้รับจากโครงการส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงเอง เนื่องจากส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกอยู่ก่อนแล้ว ทำให้การดูแลง่ายและสะดวก มีการนำผลผลิตที่ได้มาบริโภคช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อีกทางหนึ่ง จึงเลี้ยงด้วยตนเอง แต่ก็มีเพียง 12 ราย หรือร้อยละ 2.93 ที่นำไปให้คนอื่นเลี้ยง เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่พร้อม อีกทั้งไม่มีเวลาดูแล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตกรในกลุ่ม C คือ เป็นเกษตรกรที่ยังขาดศักยภาพในการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบเพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ รูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงด้วยการขังในโรงเรือนและมีลานสำหรับปล่อยให้ไก่เดินเล่นหรือคุ้ยเขี่ย เพื่อป้องกันการรบกวนจากศัตรูและโรคระบาดสัตว์ ซึ่งได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ จึงเลี้ยงด้วยวิธีดังกล่าว อีกทั้งจะทำให้การเก็บผลผลิตทำได้สะดวก การจัดการด้านอาหารส่วนใหญ่จะซื้ออาหารเพิ่มเติมจากที่ได้รับจากโครงการและเลี้ยงต่อจนปลดไข่ เนื่องจากไก่ไข่ยังให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีไข่สดบริโภคตลอดทั้งปี จึงซื้ออาหารและผสมวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงแต่ก็ยังได้รับผลผลิตเหมือนเดิม

ในระหว่างการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีการซื้อไก่ไข่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าเพื่อให้คุ้มค่าในการจัดการและพอใจกับผลผลิตที่ได้รับจึงได้ซื้อไก่ไข่เพิ่มขึ้นอีก รวมไก่ไข่ซื้อเพิ่มถึง 922 ตัว เกือบร้อยละ 45.42 ของจำนวนไก่ไข่ที่ได้รับจากโครงการ ให้ผลผลิตไข่เฉลี่ยวันละ 4.48 ฟอง จากจำนวนไก่เฉลี่ย 6.67 ตัวอัตราการไข่ตลอดปีเฉลี่ยร้อยละ 67.17 มีการบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ย 79.70 ฟอง/เดือน หรือประมาณ 2.66 ฟอง/วัน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีไข่ไก่บริโภคทุกวันวันละ 2-3 ฟอง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายเฉลี่ย 54.37 ฟอง/เดือน หรือประมาณ 1.81 ฟอง/วัน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ทุกวันเฉลี่ยวันละ 5.40 บาท คำนวณจากราคาไข่ฟองละ 3 บาท จากผลการศึกษาจะเห็นว่าการเลี้ยงไก่ไข่ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่นอกจากจะทำให้เกษตรกรมีไข่ไก่บริโภคแล้ว ยังสามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกด้วย เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิต เนื่องจากผลผลิตยังมีจำนวนไม่มากพอ จึงเก็บไว้บริโภคและจำหน่ายบ้างเล็กน้อย สำหรับค่าใช้จ่ายของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารสัตว์ เฉลี่ย 328.13 บาท/เดือน ส่วนค่าใช้จ่ายค่าวัคซีน/ค่ายารักษาโรค และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการเลี้ยงไก่ไข่จำเป็นต้องใช้อาหารสำเร็จรูปเป็นหลักเพราะหากใช้อาหารผสมที่จำนวนโปรตีนและพลังงานสำหรับสัตว์ไม่เพียงพอก็จะทำให้ไก่ไม่ไข่ได้ ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องซื้ออาหารสำเร็จรูปอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าด้านอื่น ๆ

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกข้อมูลรายรับ-รายจ่ายการเลี้ยงสัตว์ของโครงการ เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้ไม่สะดวก อีกทั้งจำนวนผลผลิตมีน้อยจึงไม่จูงใจให้ทำบัญชีหรือบันทึกข้อมูลทุกวัน ซึ่งอาจส่งผลให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องมีการติดตามงานจากเจ้าหน้าที่เพื่อกระตุ้นและให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่มีการติดตามงาน โดยเจ้าหน้าที่ที่ติดตามให้คำแนะนำส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในระดับอำเภอหรือจังหวัด ส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนในการปรับปรุงหรือขยายแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากข้อจำกัดด้านพื้นที่และอายุของเกษตรกรที่ค่อนข้างมาก แต่หากมีการสนับสนุนจากภาครัฐอีกเกษตรกรส่วนใหญ่แจ้งความประสงค์ขอรับพันธุ์ไก่ไข่เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีความคุ้นเคยและให้ผลผลิตชัดเจน บริโภคได้ทันที ต่างจากสัตว์ชนิดอื่นที่ต้องใช้เวลาในการเลี้ยงนานและโตช้า

2.3 การประยุกใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์เกษตรกร ร้อยละ 79.02 และเกินครึ่งมีแผนที่จะใช้เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้ลงมือปฏิบัติแล้วเห็นว่าแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถช่วยให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนหากรู้จักพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนพื้นฐานความรู้ และคุณธรรม นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดประสบการณ์สู่เกษตรกรรายอื่น เป็นการแบ่งความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จึงส่งผลให้มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมระดับมากอันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ปัจจัยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และปัจจัยด้านการผลิตที่ได้รับ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของโครงการจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าโครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จหรือมีประโยชน์ต่อเกษตรกรหรือไม่ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ (Results) ก็คือ ผลผลิต (Outputs) ตามเป้าหมาย และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ตรงตามวัตถุประสงค์ คือ ผลผลิตสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงหรือเป็นที่พึงพอใจ (พิธุวรรณ กิติคุณ, 2559) ดังผลสัมฤทธิจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่โครงการจะประสบผลสำเร็จ

2.5 ความคิดเห็นของเกษตกรที่มีต่อโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าการเลี้ยงสัตว์เป็นภาระของโครงการที่มีต่อโครงการในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคยกับการเลี้ยงไก่มานานแล้ว อีกทั้งไก่ไข่สามารถให้ผลผลิตที่นำไปบริโภคได้ทันทีจึงไม่ถือเป็นภาระ อีกทั้งจำนวนไก่เพียง 5 ตัวก็ไม่ยุ่งยากในการจัดการดูแล จึงไม่เป็นปัญหาในการเลี้ยงดู

2.6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการระหว่างเกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพกับเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพ ในหัวข้อต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากถึงแม้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะไม่ใช่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพ แต่เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอก็ยังคงดูแลและให้คำแนะนำตามปกติ เพราะถือว่าเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ทุกคนย่อมอยู่ในความดูแลของกรมปศุสัตว์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เพียงแต่ว่าในกรณีที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพจำเป็นต้องมีการเก็บข้อมูลและติดตามงานอย่าง

ต่อเนื่องเพื่อรายงานให้กรมปศุสัตว์ทราบ ดังนั้น จึงส่งผลให้เกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ สูงกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสอแนะจากผลการศึกษา เกษตรกรที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าภาพมีความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการสูงกว่าเกษตรกรที่หน่วยงานอื่นเป็นเจ้าภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าในด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ถ้าอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อย่างต่อเนื่องจะทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น เป็นรูปแบบของการทำการเกษตรผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยให้มีเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ให้การติดตามอย่างต่อเนื่องจนกว่าเกษตรกรจะสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตัวเอง เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่นั่นเอง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลหลังจากการดำเนินโครงการมาแล้วหนึ่งปี ทำให้ข้อมูลผลผลิตที่ได้อาจมีความคลาดเคลื่อน เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกข้อมูลทั้งที่เงื่อนไขที่โครงการกำหนดจดบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์มตลอดการเลี้ยง จึงเห็นควรให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในพื้นที่มีการติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับกำกับให้เกษตรกรมีการจดบันทึกข้อมูลผลผลิตเป็นรายวัน และสรุปเป็นรายเดือน เพื่อที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์กำไร ขาดทุน เพื่อหาสาเหตุและปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสีย หรือปรับเพื่อให้มีผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และเพื่อเป็นการลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์และแปรผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์ในรูปแบบการเกษตรผสมผสาน เพื่อเผยแพร่ให้เกิดการเปลี่ยนความคิดและลงมือทำตามพระปณิธานที่ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรที่มีพื้นที่จำกัด เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วยความมั่นคงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2561. **คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ.2561**. กรุงเทพฯ : กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ กรมปศุสัตว์.

กรมปศุสัตว์. 2555. **การเลี้ยงไก่ไข่ไทยกรมปศุสัตว์แบบปล่อย.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมปศุสัตว์. 2553. **การเลี้ยงไก่อินทรีย์แบบปล่อย.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ปศุสัตว์อินทรีย์

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. **คู่มือโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน**(สำหรับเจ้าหน้าที่) **.** กรุงเทพฯ : กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. **ฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ณ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559.** กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีสารสเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560. **คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายในหลวง ปีงบประมาณ พ.ศ.2561**. กรุงเทพฯ : กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เกษม ศิริสุโขดม. 2550. **การประเมินผลโครงการ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

เชาว์ อินใย. 2553. **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

พิสณุ ฟองศรี. 2551. **เทคนิควิธีการประเมินโครงการ**.(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:พรอพเพอร์ตี้พริ้นจำกัด.

ณรงฤทธิ์ อิทรสอน. ม.ป.ป., การเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์แบบปล่อย. ค้นจากhttps://www.pandinthong.com

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2548. **การประเมินโครงการ** : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทะวัช โมฬี และคณะ. 2555. **ผลของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบกึ่งปล่อยต่อสมรรถนะการเจริญเติบโต ปริมาณคอเลสเตอรอล และองค์ประกอบของกรดไขมันในเนื้อ.** นครราชสีมา : สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ สำนักวิชาการเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

สมคิด พรมจุ้ย. 2550. **เทคนิคการประเมินโครงการ**.(พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี : จตุพร ดีไซน์.

สมพงษ์ พันธุรัตน์. 2550. **เอกสารประกอบการสอน วิชาสถิติและวิจัยทางการศึกษา**. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิมล ติรกานันท์. 2547. **การประเมินโครงการ** : แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิธุวรรณ กิติคุณ. 2559. **การพัฒาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ภาคผนวก

แบบประเมินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)
ปีงบประมาณ 2561

ปศุสัตว์เจ้าภาพ ☐ ใช่ ☐ไม่ใช่
เกษตรกร กลุ่ม ☐A ☐B ☐C ☐N

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยระบุเครื่องหมาย ✓ในช่องว่างและระบุข้อความในข้อคำถามที่ตรงกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือความพึงพอใจเห็นของท่านมากที่สุด

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ–สกุล.....โทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

2. เพศ/อายุ ☐ หญิง ☐ ชาย อายุ.....ปี

3. เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(ที่อยู่ประจำ) .....คน

5. อาชีพ ☐ ทำนา ☐ ทำสวน(ระบุ)..... ☐ ทำไร่(ระบุ)....☐ เลี้ยงสัตว์(ระบุ).... ☐ อื่น ๆ (ระบุ)..

6. พื้นที่ถือครองทั้งหมด.....ไร่ นำเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน.....ไร่

7. พื้นที่แปลงที่ท่านนำเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

☐ พื้นที่ของตนเอง ☐ พื้นที่เช่า ☐ อื่นๆ(ระบุ).....

8. การจัดสรรที่ดินในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของท่าน

☐ ที่นา.....ไร่ ☐ พืชไร่.....ไร่ ☐ พืชสวน.....ไร่ ☐ สระ/บ่อน้ำ.....ไร่

☐ เลี้ยงปศุสัตว์.....ไร่ ☐ ที่อยู่อาศัย.....ไร่ **รวม.....ไร่**

<u>ตอนที่ 2</u> ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ด้านปศุสัตว์)ของเกษตรกร

1. ท่านได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการอบรมหลักสูตรกลาง

☐ **ได้รับความรู้** ด้าน

☐ ไก่ไข่ ☐ เป็ดไข่ ☐ เป็ดเทศ ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ **ไม่ได้รับ**

2. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับ☐มากที่สุด ☐มาก☐ปานกลาง ☐น้อย ☐น้อยที่สุด

3. ท่านเคยมีประสบการเลี้ยงสัตว์ปีกมาก่อน

☐ **มี** คือ ☐ ไก่ไข่ ☐ เป็ดไข่ ☐ เป็ดเทศ ☐ ไก่พื้นเมือง ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ **ไม่มี**

4. พันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการ ☐ ไก่ไข่ ☐ เป็ดไข่ ☐ เป็ดเทศ

5. การจัดการพันธุ์สัตว์หลังจากได้รับ ☐ เลี้ยงเอง ☐ ให้คนอื่นเลี้ยง.....ตัว ☐ ขายออก....บาท

6. รูปแบบการเลี้ยง ☐ ยืนกรง(ไม่มีการปล่อย) ☐ ขังคอกและปล่อยลาน ☐ ปล่อยธรรมชาติ

7. การจัดการอาหาร ☐ อาหารหมดขายสัตว์ออก ☐ ซื้ออาหารเพิ่มเติมจนปลด

☐ ผสมอาหารเพื่อลดต้นทุน

8. การดูแลสุขภาพสัตว์ ☐ ดูแลรักษาและป้องกันโรคเบื้องต้นด้วยตนเอง ☐ แจ้งเจ้าหน้าที่

☐ปล่อยตามธรรมชาติ

9. การขยายพันธุ์สัตว์เลี้ยงต่อเนื่อง ☐ ซื้อสัตว์ชุดใหม่มาเลี้ยง ☐ ผลิตลูกสัตว์ปีกเอง

☐ ไม่มีแผนเลี้ยงต่อ

10. จำนวนสัตว์ปีกในแปลงโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของท่าน

ชนิดสัตว์	**สัตว์ปีกที่เลี้ยงเดิม (ก่อนเข้าโครงการถึงปัจจุบัน)**	**จำนวนสัตว์ของโครงการปัจจุบัน**	**ซื้อเพิ่มเติม**	**จำนวนรวม ณ ปัจจุบัน**
เป็ดไข่				
เป็ดเทศ				
ไก่ไข่				
ไก่พื้นเมือง				

11. ผลผลิต/การใช้ประโยชน์ จากพันธุ์สัตว์ที่ท่านได้รับจากโครงการ

ชนิดสัตว์	**ผลผลิต (หน่วย/เดือน)**	**บริโภค (หน่วย/เดือน)**	**จำหน่าย (หน่วย/เดือน)**		**รายได้รวม (บาท/เดือน)**	**รายได้รวมทั้งปี (บาท)**
			ไข่	ตัวสัตว์		
เป็ดไข่						
เป็ดเทศ						
ไก่ไข่						

12. ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งปี.....บาท ได้แก่

☐ค่าอาหารสัตว์เฉลี่ยเดือนละ .....บาท รวทั้งปี.....บาท (รายเดือน X 12)

☐ ค่าวัคซีน/ยารักษาโรค เดือนละ.....บาท รวทั้งปี.....บาท (รายเดือน X 12)

☐ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ระบุ)..... เป็นเงิน.....บาท รวทั้งปี.....บาท

13. การแปรรูปถนอมอาหารผลผลิตปศุสัตว์ที่ได้รับจากโครงการ

☐ มี คือ.....

☐ ไม่มี

14. ท่านได้มีการจัดทำทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายการเลี้ยงสัตว์หรือไม่

☐ ทำ คือ.....

☐ ไม่ได้ทำ

15. ระหว่างดำเนินโครงการมีเจ้าหน้าที่ติดตามหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์

☐ มี เรื่อง.....

☐ ไม่มี

16. เจ้าหน้าที่มาติดตาม หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์จาก

☐ อาสาปศุสัตว์ ☐ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์โดยตรง ☐ หน่วยงานอื่นๆ

17. ท่านมีแผนจะปรับปรุง/ขยาย แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของท่าน บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

☐ มี คือ.....

☐ ไม่มี

18. พันธุ์สัตว์ที่ต้องการเลี้ยง.....

19. การใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์ปีกเป็นปุ๋ยคอก.....ก.ก./ปี (สัตว์ปีกถ่ายมูลเฉลี่ย 0.1 ก.ก./ตัว/วัน)

<u>ตอนที่ 3</u> การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ท่านได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์หรือไม่ อย่างไร

☐ ใช้ คือ.....

☐ ไม่ได้ใช้

2. ท่านคิดว่าได้นำองค์ประกอบขอหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ตามข้อ 1 มากน้อยเพียงใด

องค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
–ความพอเพียง	☐	☐	☐	☐	☐
–ความพอประมาณ	☐	☐	☐	☐	☐
–ความมีเหตุผล	☐	☐	☐	☐	☐
–การมีความรู้	☐	☐	☐	☐	☐
–การมีคุณธรรม	☐	☐	☐	☐	☐

3. ท่านมีแผนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์**<u>เพิ่ม</u>**หรือไม่ อย่างไร

☐ ใช้เพิ่ม คือ.....

☐ ไม่ใช้เพิ่ม

4. ท่านเคยถ่ายทอดประสบการณ์ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์หรือไม่ อย่างไร

☐ เคย ถ่ายทอดให้กับใคร.....เรื่อง.....

☐ ไม่เคย เพราะ.....

5. ในระหว่างเข้าร่วมโครงการท่านเคยเข้าร่วมเวที 5 ประสานหรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย

6. ปัจจุบันท่านมีการสร้างเครือข่ายหรือรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่

☐ มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ☐ ไม่มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย

<u>ส่วนที่ 4</u> ความพึงพอใจต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ

ปัจจัยด้านต่างๆ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต					
–จำนวนพันธุ์สัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
–คุณภาพพันธุ์สัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
–จำนวนอาหารสัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
–คุณภาพอาหารสัตว์	☐	☐	☐	☐	☐
–จำนวนเวชภัณฑ์	☐	☐	☐	☐	☐
–คุณภาพเวชภัณฑ์	☐	☐	☐	☐	☐
2. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
–การให้คำแนะนำการเตรียมความพร้อมรับสัตว์ปีก	☐	☐	☐	☐	☐
–การให้คำแนะนำการจัดทำคอกสัตว์ปีก	☐	☐	☐	☐	☐
–การให้คำแนะนำการจัดการเลี้ยงดู	☐	☐	☐	☐	☐
–การให้คำแนะนำการจัดทำบันทึกข้อมูลบัญชีฟาร์ม	☐	☐	☐	☐	☐
–การให้คำแนะนำการป้องโรคระบาดของสัตว์ปีก	☐	☐	☐	☐	☐
3. ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการ					
–ท่านนำผลผลิตของสัตว์ปีกเช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด หรือตัวสัตว์ไปใช้ประโยชน์	☐	☐	☐	☐	☐
–ท่านสามารถลดรายจ่ายค่าอาหารด้านโปรตีนของครัวเรือน	☐	☐	☐	☐	☐
–ท่านมีจำนวนสัตว์ปีกเพิ่มขึ้น	☐	☐	☐	☐	☐
–ท่านนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ได้	☐	☐	☐	☐	☐

<u>ส่วนที่ 5</u> ความคิดเห็นที่มีต่อความสำเร็จของโครงการ

1. การเลี้ยงสัตว์ปีกของโครงการเป็นภาระ

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

2. ความพึงพอใจที่ท่านเข้าร่วมโครงการภาพรวม

☐ มากที่สุด ☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด

3. ปัญหา/อุปสรรค ในการดำเนินโครงการ

---

4. ท่านมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไร

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สำนักงานปศุสัตว์เขต 5